

dövas

Sveriges Dövas Riksförbund

nr 1 - 2011

TIDNING

Möte med:
Anna Stenson
– politiker
i hetluften

**Fram-
tidens
skola
i focus**

Så blev döve Adrian

TV-kändis i Asien

Kan dövföreningarna bli mer levande på dagtid?

BRITT KARMGÅRD

**” Han
önskade
sig en mer
meningsfull
sysselsättning
i en mer teck-
enspråkig
miljö, han ville
känna sig
behövd!**

Nu är vi inne på nytt år och uppgiften att skriva årets första ledarspalt har tillkommit mig, så nu får jag ta tillfället i akt, att sätta ner mig och reflektera över året som gått och vad som kommer att hända.

Eftersom det finns en annan plats i tidningen som tar upp vad SDR gjort och gör, väljer jag att skriva om några av mina möten med människor och något om mina tankar.

En dag träffade jag en man som var frustrerad, arg. Han är med i en verksamhet, som enligt honom inte ger honom vad han önskar. Han önskade en mer meningsfull sysselsättning i en mer teckenspråkig miljö, han ville känna sig behövd! Vad finns det egentligen för andra möjligheter, något mellanting mellan "vanligt" arbete och daglig verksamhet?

Vad behöver våra medlemmar? Vi ska se behoven. Kan föreningarna bli mer levande på dagtid? Om dövföreningarna får samhällsekonomiskt stöd att fungera som ett socialt företag eller kan erbjuda daglig verksamhet, skulle mycket vara vunnet. En verksamhet som ger döva jobb eller meningsfull sysselsättning om dagarna och möjlighet att bedriva föreningsverksamhet om kvällarna som idag. Då lämnar dövföreningen dörren öppen för många som idag inte får en plats i "dövvärlden".

En annan, nu en kvinna, bad mig om hjälp att skriva till överförmyndarnämnden. Hon vill byta godman som inte kan teckenspråk till en annan som kan teckenspråk. Överförmyndarnämnden avslog hennes ansökan om byte! Det är oacceptabelt! Jag går vidare med detta.

Till min glädje har en avdelning öppnats för döva med omvårdnadsbehov. Det är Carema Care som öppnat Söndagsgården i Hökarängen (Farsta). En del av Söndagsgården är specialanpassad för döva. Men i skrivande stund har ingen döv flyttat in. En döv har i sin hemkommun fått avslag på sin ansökan om att få flytta till Söndagsgården och dennes anhöriga har bett oss om råd och tips hur de ska gå vidare med överklagan.

För att det ska bli ändring ska vi alltid överklaga (vid negativt eller fel beslut). Behövs hjälp att överklaga, kontakta din dövförening eller dövteamet (om det finns där du bor) eller SDR.

För att det ska till ändring måste man anmäla fel eller brister! Jag har, som tidigare tagits upp i Dövtidningen, med hjälp av SDR anmält Swedbank till DO (diskrimineringsombudsmannen) som nekat mig teckna en sjukförsäkring. Nyligen kom ett glädjande besked från DO. De konstaterar att jag har utsatts för diskriminering och de har nu stämt Swedbank.

Fortsättning följer.

Det finns fler, många fler, ute i vårt samhälle som inte blir rättvist behandlade. Det är bland annat därför jag är medlem i dövföreningen och sitter i SDR: styrelse. Jag vill medverka till ett bättre och rättvisare samhälle. En förändring kan ta tid, men så länge det finns vilja finns det hopp!

Nytt år och nya tag. God fortsättning på 2011!

BRITT KARMGÅRD, VICE ORDFÖRANDE

SDR hemsida:
www.sdrf.se/sdr
E-post: sdr@sdrf.se

SDR Stockholm
SDR, Förmansvägen 2, plan 6
117 43 Stockholm
Tel. vx: 08 442 14 61
Texttel. vx: 08 442 14 60
Fax: 08 442 14 99

SDR Leksand
SDR, Box 300
793 27 Leksand
Tel. vx: 0247-641 00
Texttel. vx: 0247-641 01
Fax: 0247-151 03

Förbundsordförande
Ragnar Veer
ragnar.veer@sdrf.se
Texttel. 08 442 14 62
3G-mobil 0735 200 902

Förbundssekreterare och informationsansvarig
Helena Fremnell
hfre@sdrf.se
Tel. (tal/SMS) 070 215 46 33

Material till Slingan
webbredax@sdrf.se
Telefax 0247-151 03

Bli medlem
medlem@sdrf.se

Försäljningsavdelning
shop@sdrf.se
Telefon vx 0247-641 70
Fax 0247-105 97

Sveriges Dövas Pensionärsförbund
karl-erik.karlsson@sdrf.se
Texttelefon 08-89 44 23

Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Texttelefon 08-442 14 96
Fax 08-442 14 97
sdu@sdrf.se

Västanviks Folkhögskola
Winterommes väg 5
793 27 Leksand
Texttelefon 0247-641 24
Taltelefon 0247-641 30
Fax 0247-101 65
www.vastanviksfhs.se

SDR plusgiro: 90 00 24-1

PORTRÄTTET: Anna hamnade rakt in i mediedrevet

EN VANLIG DAG: Amerikanskt teckenspråk på schemat

TECKENSPRÅKET: Dåligt intresse för universitetsstudier

Innehåll

OMSLAG: ADRIAN YAP, SINGAPORE. FOTO: NICLAS MARTINSSON

- 4** I KORTHET från när och fjärran
- 5** Manillaskolans flytt skjuts fram
- 6** PORTRÄTTET: Anna Stenson
- 8** EN HELT VANLIG DAG: "Äntligen måndag igen!"
- 9** DT TESTAR: Väckarklockor
- 10** Teckenspråk för personlig utveckling
- 11** Dennis vill få ut unga döva i politiken
- 12** FRAMTIDENS SKOLA: Rapport från seminarium
- 13** AKTUELL DEBATT: "Varför frivilligt bli en B-lagstolk?"
- 14** ASIEN SPECIAL: sid 14 – 17
- 14** Jimmy i Singapore tror på tecknad engelska
- 15** Döve Adrian blev TV-kändis i Asien
- 16** Döva malaysier spelar kinesiska trummor
- 18** Så ska dövidrottens framtid säkras
- 19** DT recenserar
- 23** UNG: Dags börja tänka på årets sommarläger
- 24** FÖRBUND & FÖRENING: På gång i förbundet
- 25** VINNARE: Julkrysset och Tipselvan
- 26** Tolkkvalité hett ämne vid tolkforum i Lund
- 28** INSÄNDARE: En unik nyårsstjärna släcks
- 29** AKTUELL DEBATT: Svar om Manilla-flytten
- 30** KRÖNIKA: Ibland ter sig livet märkligt

dövas SVERIGES DÖVAS RIKSFÖRBUND
NR 1 • FEB 2011 TIDNING

Tidskrift för SVERIGES DÖVAS RIKSFÖRBUND Grundad 1890

UTGIVNING 2011

Nr	Utgivning	Manusstopp
1	to 10 feb	fre 21 jan
2	to 24 mars	fre 4 mars
3	fre 6 maj	fre 15 april
4	fre 17 juni	fre 27 maj
5	to 1 sept	fre 12 aug
6	to 6 okt	fre 16 sept
7	to 10 nov	fre 21 okt
8	to 15 dec	fre 25 nov

REDAKTION

Dövas Tidning, Förmansv. 2, plan 6, 117 43 Stockholm
redaktionen@dovastidning.se

Ansvarig utgivare Helena Fremnell

Chefredaktör Åsa Möller

asa.moller@dovastidning.se, mobil tel 0708 40 45 41

Reportrar

Tomas Lagergren

tomas.lagergren@dovastidning.se,

3G-mobil 0735 130199

Niclas Martinsson

niclas.martinsson@dovastidning.se,

3G-mobil 0738 333060

PRENUMERATION och adressändring

medlem@sdr.org

Agneta Skagerstrand, SDR

Box 300, 793 27 Leksand

texttelefon 0247-641 49

fax 0247-151 03

Prenumerationspris 300 kr/år

Utebliven tidning

Kontakta

medlem@sdr.org

ANNONSER

Bokas och lämnas till

sdrannons@sdrf.se

telefon 0506-300 58

samt tel 0506-301 76 (Skaraborg och Värmland)

Förenings- och internannonser

bokas och levereras till redaktionen:

dovas.tidning@sdrf.se

Upplaga: 5800 ex

Tryck: Carlshamn Tryck & Media AB

ISSN 1402-1978

Valery Rukhledev, All-Russian Federation of the Deaf.

Döva ryssar blir kallsinnigt bemötta

■ Det ryska teckenspråket är ännu inte erkänt som ett minoritetsspråk i Ryssland. Vägen dit är lång eftersom försöken som gjorts blev misslyckade, skriver Yahoo-sajten Associated

Content. Vidare är livet som döv inte enkelt i landet. Enligt Valery Rukhledev, ledare för All-Russian Federation of the Deaf, finns inga tolkar, inga TV-kanaler med program för döva, och nästan ingenting för att underlätta dövas interaktion med världen. En Tatyana berättar att det är svårt att kommunicera på arbetsplatsen. "Ingen förstår oss döva. Det är jobbigt att skriva på lappar. Och folk har kalla hjärtan. Det är ovanligt att möta på en trevlig attityd".

Hoppfull forskning om tinnitus

■ Tinnitus är en hörselnedsättning som kan orsaka mycket besvär hos den drabbade med inre ljud som omgivningen inte hör. Det låter ofta som pip, tjut, sus, brummande eller fräsande. Hittills har tinnitusgåtan inte gått att knäcka. Men nu kan lös-

ningen vara nära. Forskare har med stöd av National Institute of Deafness and Other Communication Disorders i USA lyckats eliminera de störande lätena genom stimulering av den så kallade vagusnerven i nacken på råttor, rapporterar SVT:s Vetenskapsnyheterna.

Johanna fick inte lämna blod

■ Nyhetsteckens programledare, Johanna Kankkonen, fick inte lämna blod trots att blodbristen är stor i Dalarna där hon bor. Hon blev bedrövad. Enligt Blodcentralen finns ännu inga rutiner för att kunna ta emot döva. Vidare måste den person som tolkar för en döv blodgivare vara specialist, rapporterar Gävledala. Att Johannas teckenspråkstolk är auktoriserad, räckte inte. Läkaren Mattias Aldrimer förklarar att Blodcentralen inte har något emot dövas blod utan det är själva intervjun med tolk som inte är bra reglerad i deras regelsystem. Men en förändring kan dock vara på väg.

Många jurister på andra sidan Atlanten

■ Visste du att ungefär 170 döva jurister finns i USA? Det rapporterar Deaf Times nätupplaga.

Tågresenärer får olika ledsagare

■ Sedan järnvägssystemet i Sverige avreglerats, finns numera nära 40 aktörer som på olika sätt ansvarar för att tågtrafiken fungerar. Sedan tillkommer en rad olika underleverantörer till dem som jobbar på eller kring spåren. SJ:s ordförande, Ulf Adelsohn, säger till Svenska Dagbladet att han efterlyser en utredning och analys kring organisationen. Enligt honom blir det tungt när så många är inblandade. Han ger ett exempel: funktionsnedsatta resenärer som behöver ledsagare. På tåget har SJ ansvar för ledsagare, men inte när man går av och på. Då är det Trafikverket som har ansvar. Och inne på stationen ligger ansvaret hos ägaren och förvaltaren Jernhusen.

West Side Story på teckenspråk

■ Tyst Teater ska göra den kända musiken West Side Story i Örebro våren 2012. Det blir en så kallad visukal med dans, sång och musik på svenskt teckenspråk och talad svenska. Den framförs av döva ungdomar, amatörer, och professionella döva och hörande artister.

Affisch från den första filmversionen år 1961.

ILLUSTRATION: LAGERGREN

"Det var ingenting att tacka för, sa blodgivaren. Det kommer direkt från hjärtat."

Trevlig Alla Hjärtans Dag,
glöm inte att skänka ditt hjärta
en extra tanke också - du har bara ett.

Manillas flytt skjuts fram – till 2013

Processen att skräddarsy utbildningslokalerna för Nya Manilla-skolan på Campus Konradsberg har tagit längre tid än planerat. Därför skjuts flytten fram till 2013, säger Eva Mari Halén, rektor på skolan. Eleverna är besvikna över att de inte känner sig delaktiga i flyttprocessen.

Varför har det tagit längre tid än beräknat?

– En del av det stora och tidskrävande arbetet är att ta del av skolans pedagogers erfarenheter och synpunkter kring vad som krävs av lokaler anpassade för vår elevgrupp, säger Eva Mari.

Ni nämnde att ni kommer att titta på kostnaden. Kan det bli för dyrt att flytta?

– Om det kan bli dyrt för SPSM har jag ingen uppfattning om, utan låter de som har ansvar för lokalerna inom myndigheten sköta det. Jag är mer intresserad av att de pedagogiska lösningarna ska vara bra. Tillgängligheten är en mycket tungt vägande orsak, men som pedagog ser jag också att en skola byggd för över hundra år sedan knappast kan nå upp till dagens pedagogiska krav på hur rum kan vara organiserade för att arbeta tematiskt och i arbetslag med elever. Huset som vi nu är i är fantastiskt vackert och med en underbar utemiljö, men lämnar mycket i övrigt att

önska vad gäller pedagogiskt tillrättalagd miljö. Modern pedagogik gör sig bättre i moderna lokaler som inbjuder till samarbete mellan klasser, grupper och ämnen.

Känner sig inte delaktiga

Eleverna har fått komma med synpunkter och önskemål kring utemiljön, enligt Eva Mari. DT frågade Fannie Borgman som är vice ordförande i elevrådet på skolan om de känt sig delaktiga i processen:

– De har missuppfattat våra önskemål för uteområdet, vi fick inte ha lika stort uteområde som vi har nu. Och fotbollsplanen, vi får en mycket mindre plan än vad vi har nu. Vi är lite besvikna. De borde ha tänkt på att vi önskat oss en stor fotbollsplan men tre år senare ska vi flytta och får en väldigt liten fotbollsplan. Vi känner oss inte alls delaktiga i deras process angående flyttningen.

Vad tycker du personligen om att flytten flyttas fram?

– Jag själv tycker att det är bra, för då hinner jag gå ut innan Manillaskolan flyttar men det är fortfarande självklart synd att skolan ska flytta.

Ännu har inte frågetecknet rätats ut till ett utropstecken. Ett steg i processen är att flytten är tidsbestämd till 2013. Om inte kostnaden eller någon part i spelet sätter käppar i hjulet.

TOMAS LAGERGREN

Från inspelningarna i Göteborgs skärgård.

"Hej kompis!" fick SVTs mångfaldspris

■ SVT Teckenspråks barnprogram "Hej kompis!" kom trea när SVT:s mångfaldspriser, Prix Egalia, skulle delas ut. Vinsterna går till de program som på ett extraordinärt sätt levt upp till SVT:s mångfaldspolicy. Motiveringen löd: "En serie som visar att teckenspråk inte är ett hinder utan en möjlighet. Programmet kan ses och höras av alla barn, inte bara döva. Ett riktigt bra barnprogram helt enkelt." Drama och verklighetssåpa från ett barnläger bjuds tittarna på i "Hej kompis!". Alla 14 delarna finns att kolla i SVT Play.

Försäkringsbolag DO-anmält av pappa

■ Ett försäkringsbolag rev upp en pojkes barnförsäkring sedan det upptäcktes att han har en hörselnedsättning. Hans pappa bestämde sig för att anmäla bolaget till Diskrimineringsombudsmannen (DO). Han kände sig diskriminerad, rapporterar Sveriges Radio Jönköping. Hos ett annat försäkringsbolag kunde han dock teckna en försäkring för sin son.

Swedbank stäms för diskriminering

■ Britt Karmgård nekades i egenskap av egenföretagare att teckna försäkring av Swedbank Försäkring. Anledningen var hennes dövhet, vilket Dövas Tidning har rapporterat om (nr 5 2009). I december förra året valde Diskrimineringsombudsmannen (DO) via en advokatfirma att lämna in en stämningsansökan hos Stockholms tingsrätt. DO menar att Britt Karmgård har blivit missgynnad, och att hon är jämförbar med fullt arbetsföra personer som inte har någon hörselnedsättning. Processen är vid DT:s pressläggning inte klar. "Jag hoppas att döva framöver inte ska bedömas utifrån funktionsnedsättningen – dövhet – utan de ska bedömas individuellt som 'alla andra'. Det lönar sig att reagera och överklaga", säger Britt Karmgård, som är glad över att hon fått bekräftelse på att hon har rätt. Hon är vice ordförande för Sveriges Dövas Riksförbund.

SJ:s nya handikappplatser får tummen ner

■ I slutet av januari lanserade SJ en ny, utökad tjänst: bokningsbara handikappplatser. De ska, så långt det är möjligt, vara placerade nära utgång och toalett i både klass 1 och 2. Platserna är enligt SJ lämpliga för resenärer med synnedsättning, mindre balans- och rörelseproblem, ledar- eller assistanshund, eller som vill ha nära till toalett. Även andra personer med dolda funktionsnedsättningar kan ha nytta av att boka handikappplats, skriver SJ på sin hemsida. För då kan personalen på tåget ge dem extra omsorg och information vid trafikstörningar.

Organisationerna Svenska Celiakiungdomsförbundet, Sveriges Dövas Ungdomsförbund, Unga Allergiker, Unga Hörselskadade och Unga Synskadade ogillar den nya tjänsten. De menar att ordet "handikapp" signalerar problem och att man är annorlunda mot majoriteten. Istället ska begreppen funktionshinder eller funktionsned-

sättning användas.

Vidare skriver de i ett pressmeddelande att man ska kunna sitta var man vill och ändå ha en bekväm och tillgänglighetsanpassad resa. Personalen ombord kan istället se i sin passagerarlista att det finns personer med funktionsnedsättning som kan behöva speciell hjälp.

Organisationerna tar också upp att det kan vara främmande för många att boka så kallade handikappplatser för de ser sig själva inte som handikappade och tänker att det finns andra som kan behöva platserna bättre.

Miljöpartisten Anna Stenson stod i mataffären och hade smsat barnen. Svaret dröjde. Hon tröttnade och ringde upp ett av barnen och bad dem svara på smset hon skickat. I samma stund var kommunalrådet, moderaten Paul Lindquist i affären och hörde henne ringa. Han åkte hem och skrev på Facebook att han hört henne prata och ifrågasatte hennes hörsel. Hon verkade fejka att hon hörde, resonerade han. Vad ingen av de två kunnat ana var att det skulle sluta som en riksnyhet där Paul Lindquist fick bära hundhuvudet. DT träffade Anna som fick uppleva mediedrevet under en vecka.

Annas erfarenhet av mediedrevet

"Tog ned myten att döva inte kan prata"

Folks okunskap om döva är stor även om det är år 2011. Det hade inte varit konstigt att Paul Lindquist reagerade i vanliga fall, menar Anna.

Men faktum är att Paul Lindquist känt henne i tio år. Han har varit scoutledare för Annas barn och de har nattvandrat tillsammans.

Men nu befann de sig på varsin sida i blockpolitiken: Paul som moderat kommunalråd och miljöpartisten Anna Stenson i kommunfullmäktige och i Miljö- och stadsbyggnadsnämnden. Medierna fick nys om Paul Lindquists Facebook-inlägg och tände på alla fyra. Det slog gnistor i media och telefonhistorien blev en riksnyhet. Anna var med i flera tidningar och regionnyheterna ABC intervjuade henne i flera dagar i sträck. "MP-politiker mobbad på Facebook", "Hängdes ut som fejk-döv av moderat" är några av rubrikerna. Paul gjorde en pudel och bad om ursäkt.

Anna själv skrattar mest åt det. Hon tycker att det varit mest positivt att hon fått kunna ta kål på myten att döva inte kan prata. Hon är dock besviken på en sak:

– Inte förrän den tredje dagen textades tv-inslagen, säger Anna och syftar på ABC-nyheterna.

Hon vägrade ställa upp en tredje gång om de inte textade.

Engagemanget för tillgänglighet går inte att missa. Hon tar emot DT i stadshuset på Lidingö, där hon pekar på bristerna i tillgänglighet i det nyrenoverade stadshuset.

– De byggde om huvudingången och nu kan inte rullstolburna komma förbi med bilen och bli avsläppta utanför ingången. Vid expeditionen finns inte heller en upp och ned-sänkbar disk. Jag har en rullstolsburen kollega som inte får benen under bordet där. De blindade har räfflor i golvet fram till expeditionen men de har glömt att räffla till hissen som finns på andra sidan. Vid sidan om finns en trappa som de kan trilla ned i. Det är inte bra. Det finns mycket att göra här i Lidingö.

Under intervjun sitter vi i foajen, folk kommer förbi och många hejar på henne. Alla känner alla i Lidingö, berättar hon. Men Lidingö har inte alltid varit hennes hem. Med en pappa som diplomat har hon flyttat runt en del. Hon tillbringade några av sina första år i huvudstaden Nairobi i Kenya, där hennes pappa var utsänd. Hörselskadan upptäcktes inte förrän hon var fyra år gammal, berättar Anna. Hon hade börjat bråka och varit besvärlig i förskolan.

– Då satte mamma igång en extrem språkträning på mig och jag lärde mig att prata. När vi flyttade hem började jag i en vanlig skola med hörapparat och det gick bra.

Men som tioåring fick Anna hjärninneflammation och blev döv.

– Då började jag och mamma kommunicera via ett speciellt teckenspråk. Jag började i Kyrkskolan för hörselskadade. Eftersom jag var döv hade de mig lite som en försökskanin, pedagogerna testade allt på mig.

De släckte ned rummet när de insåg att hon såg när de tryckte på ljudtestet, så att hon alltid tryckte rätt. Men när de släckte ned så var det kört. Hon var döv men kunde prata bra, konstaterade man.

– Jag utvecklade ett slags sjätte sinne för att snappa upp saker, berättar Anna.

Trots det sjätte sinnet blev gymnasiet en plåga. Hon gick om ett par gånger innan hon hoppade av och tentade av gymnasiet på komvux och började bland annat läsa miljöteknik, innan studierna strandade när hon fick barn. Totalt fem barn har det blivit. Den yngsta är sju år och den äldsta arton år. Om gymnasietiden säger hon:

– Jag skulle ha tagit Alviksskolan eller Örebro och inte gått i en hörande klass som jag gjorde om jag fick välja idag.

Anna Stenson lever idag i den hörande världen.

– Det är jobbigt utan teckenspråk. Jag får migrän och huvudvärk av att avläsa hela tiden, säger hon och berättar att hon lärde sig teckenspråket i vuxen ålder av sin första man, Johan.

– Och när jag började använda tolk... Det var så skönt! Jag kunde slappna av och hänga med mer.

Vilka frågor är viktigast för döva att driva idag?

– Det är just tolkfrågan. Man tror att tolkbehovet minskar i framtiden men jag tror det blir tvärtom. Allt fler hörselskadade använder sig av teckenspråk och många lokaler bullrar och det är jobbigt att försöka lyssna och avläsa. Då är teckenspråkstolk mest praktiskt, säger hon.

– Och tv-textningen är alltid en aktuell fråga för oss.

Som politiker vill hon också få de andra att förstå att en CI-operation inte innebär att man blir hörande. Teckenspråket behövs även då, säger miljöpartisten som vill ha en bättre teckenspråksmiljö – även om man pratar bra själv.

– Tillgänglighet är grunden till allt, avslutar Anna Stenson.

TEXT & FOTO: TOMAS LAGERGREN

Anna Stenson och moderaten Paul Lindquist skakar hand.

Namn: Anna Stenson

Ålder: 42

Gör: Jobbar vid Erikshjälpen, är också kontaktperson. Sitter i kommunfullmäktige i Lidingö kommun.

Familj: Pojkvän och fem barn.

Varför Miljöpartiet: "Engagemanget har funnits i hela mitt liv och sen 80-talet har jag varit aktiv i gröna frågor. Blev medlem genom övertalning av en granne i MP 2005 och är sedan valet 2010 fritidspolitiker i Lidingö."

NYTT FRÅN NÄR OCH FJÄRRAN

Nytt teckenspråksuniversitet i Tyskland

■ Ingo Barth, ordförande för Sällskapet för europeiska teckenspråk, hoppas kunna etablera ett teckenspråksuniversitet i Bad Kreuznach år 2013. Ambitionerna är att skapa ett lärosäte som motsvarar världens största och enda universitet för teckenspråkiga i Washington DC, Gallaudet University. Pengarna saknas dock. 100 miljoner euro behövs, rapporterar Spiegels nätupplaga.

Förhoppningen är att utbildningsministerierna i både Rheinland-Pfalz och Tyskland, och EU, ger ekonomiskt stöd. Byggnaderna finns redan på en före detta amerikansk militärbas. Anledningen till att universitetet föreslås ligga i Bad Kreuznach är att den politiska viljan finns, och det centrala läget i Tyskland. Tanken är att första steget blir att ett privat universitet grundas med 300 studenter vars kapacitet kan öka till 2.000 som i Washington DC. Språk- och samhällsvetenskap ska erbjudas. "Amerika har döva professorer, läkare, åklagare, filmproducenter, pastorer och advokater. Dessa personer vill vi också se i Europa", säger Ingo Barth till Spiegel.

Skådespelaren Mats Melin, känd som ICA-Jerry.

I tyska Bad Kreuznach kan Europas motsvarighet till Gallaudet University i USA etableras.

Ingo Barth.

Lars Löw.

400 funktionsnedsatta arbetar på ICA

■ Jerry, som har Downs syndrom, sågs för första gången i ICA:s reklamfilm hösten 2009. Den spelade på fördomar om hans funktionsnedsättning. Under den perioden satte ICA igång en satsning döpt till "Vi kan mer". Livsmedeljätten skulle rekrytera funktionsnedsatta i samarbete med Samhall och Sveriges Kommuner och Landsting.

Nu arbetar över 400 personer med funktionsnedsättning i drygt 200 butiker, rapporterar Dagens Nyheter. Målet är ett tusental funktionsnedsatta anställda. Även hamburgerkedjan Max och tjänsteföretaget Sodexo, som bland annat städar och driver personalrestauranger, samarbetar med Samhall.

Lars Löw, som är kommunikationsdirektör hos Samhall, säger till DN att svenska arbetsgivares intresse över lag är lågt. Bara 1 av 20 företag prioriterar frågan, visar en undersökning som Skop gjort. Samtidigt är fler företag beredda att tala öppet om sitt samarbete med Samhall.

"Åh nej, nu är det måndag igen!" utbrister många suckande efter den nyss avverkade helgen. Annica Nordström tycker dock tvärtom. Hon ser fram emot den veckodagen. För då lär sig hon och sju andra personer grunder i amerikanskt teckenspråk på Dövas Hus i Stockholm.

Ratko Sikic och hans kurskamrater lyssnar på Kitty Elovsson som berättar att i USA är det artigt att säga "Nice to meet you".

– Nu är det äntligen måndag igen!

Kitty Elovsson kollar om Calle Börstell (bilden nedan) gör rätt när han tecknar siffror.

* ASL – American Sign Language (amerikanskt teckenspråk på engelska, en populär förkortning)

* Gallaudet – ett världs-känt universitet för teckenspråkiga i Washington DC, USA

De sju deltagarna övar på siffrorna 0-1 miljon. Just 21, 23 och 25 har de lite svårt med. Läraren Kitty Elovsson säger att hon inte kan förklara varför de tecknen ser ut som de gör. Några av eleverna gör sig lustiga över tecknet för 21, som ser ut som en pistol. De resterande siffrorna är för det mesta logiska.

– Ni verkar kunna siffrorna bättre än bokstäverna, säger Kitty Elovsson leende.

Klassen är inne på sin andra lektion. Det är inte första gången Stockholms Dövas Förening arrangerar en sådan kurs. Enligt verksamhetsansvarig Lena Rydén använder fler och fler svenskar amerikanskt teckenspråk (ASL*) i olika sammanhang. Ett exempel är enligt henne de turister som besöker Sverige och som ofta kan ASL.

När Dövas Tidning frågar fyra av deltagarna varför de vill lära sig ASL, ges fyra helt olika svar.

– Mest för att det är kul, men också för att jag läser lingvistik med inriktning mot teckenspråk. Det finns mycket forskningsmaterial som handlar om ASL, säger Calle Börstell.

– Jag jobbar som guide i Kroatien varje sommar. Då har jag amerikanska, kanadensiska, australiska och brittiska turister. Därför är det bra att kunna lite ASL, säger Ratko Sikic.

– Min drömmresa går till USA. Jag hoppas kunna genomföra den i sommar. Då tänker jag besöka New York, Gallaudet*, säger Annica Nordström.

– Min pappa bor i Toronto. Jag besöker honom

varje sommar. Så jag vill kunna kommunicera med döva där, säger Kave Noori (se intervjun med honom på sid. 10).

Kitty Elovsson skriver 1,599 på tavlan. Hennes sätt att skriva siffror skvallrar om att hon är "amerikaniserad". I USA använder man kommatecken, inte punkttecken, när det handlar om höga tal. Hon har bott där i sju år och bland annat studerat på Gallaudet. Kärleken till USA är stor. Därför vill hon undervisa i amerikanskt teckenspråk.

– Mitt mål är att alla ska kunna bokstavera alfabetet och siffrorna och enkla fraser efter den här kursen (reds anm: totalt fem mandagar), säger hon.

TEXT OCH FOTO: NICLAS MARTINSSON

Kave Noori och Annica Nordström lär sig olika familjetecken. Här övar de på tecknet för bror.

Vibrationsstyrkan är poängsatt med väckarklockan placerad under två kuddar i testen av samtliga produkter.

Genomsnittspoängen är avrundade till närmaste decimaltal.

Klockorna som väcker bäst

Här är väckarklockorna som kan rädda din dag. Dövas Tidning har testat sex modeller. Alla går att köpa på nätet. **TEST: NICLAS MARTINSSON**

1. SHAKE AWAKE JUMBO (strömdriven med batteribackup)

PRIS: Mellan 340 och 399 kronor (finns hos Hörksam och Kjell & Company). **VIBRATIONSSTYRKA:** 4,5 poäng. **SNOOZE:** 5 poäng (efter nio minuter, och kan upprepas fler än en gång). **ANVÄNDARVÄNLIGHET:** 5 poäng. **KOMMENTAR:** Vibrationsstyrkan är väldigt kraftig. Men för en del kan den kanske upplevas som alltför stark. Ett stort plus för den väl synliga displayen även i mörkret, och för de olika valmöjligheterna. Man kan antingen bara vilja ha vibration, eller både vibration och en blinkande lampa. Ljudalarm finns också. Menysystemet är enkelt och logiskt.

GENOMSNIITTSPOÄNG: 4,8

BÄST I TEST

2. SONIC BOOM (strömdriven med batteribackup)

PRIS: Mellan 515 och 535 kronor (hos HRF Hört teknik, Hörbutiken och Hearing). **VIBRATIONSSTYRKA:** 4 poäng. **SNOOZE:** 3,5 poäng (efter nio minuter, och kan upprepas fler än en gång). **ANVÄNDARVÄNLIGHET:** 3,5 poäng. **KOMMENTAR:** Vibrationsstyrkan är kraftig och går i vågor. Snooze knappen är dock alldeles för liten, och dumt placerad. Ett plus för olika valmöjligheter. Menysystemet är logiskt, men har lite för små knappar. Själva klockan är lagom stor.

GENOMSNIITTSPOÄNG: 3,7

3. SONIC BOOM (analog och strömdriven med batteribackup)

PRIS: 630 kronor (finns hos Hearing och Hörbutiken). **VIBRATIONSSTYRKA:** 4 poäng. **SNOOZE:** 4 poäng (efter 4 minuter, och kan upprepas fler än en gång). **ANVÄNDARVÄNLIGHET:** 4 poäng. **KOMMENTAR:** En mycket bra väckarklocka. Vibrationen bjuder på olika vågor. Ett plus för den upplysta klockan, som blinker vid väckning. Ett minus att uret är just analogt. Man kan inte ställa in en exakt tid. Ljudalarm finns också. Snooze efter 4 minuter är lite väl tidigt.

GENOMSNIITTSPOÄNG: 4

4. SONIC ALERT (batteridrivet reseväckarur)

PRIS: Mellan 430 och 450 kronor (finns hos HRF Hört teknik, Hörbutiken och Hearing). **VIBRATIONSSTYRKA:** 4 poäng. **SNOOZE:** 4 poäng (efter 4 minuter, och kan upprepas fler än en gång). **ANVÄNDARVÄNLIGHET:** 3,5 poäng. **KOMMENTAR:** Ett mer än godkänt reseväckarur. Men ett litet minus för de små knapparna. Ett plus för klämman.

GENOMSNIITTSPOÄNG: 3,8

5. ECHOVIBE (laddningsbart bärbart väckarur)

PRIS: 800 kronor (Hörbutiken). **VIBRATIONSSTYRKA:** 3,5. **SNOOZE:** 4 (efter 8-9 minuter, och kan upprepas mer än en gång). **ANVÄNDARVÄNLIGHET:** 3 poäng. **KOMMENTAR:** Ett godkänt bärbart väckarur. Ett minus att man måste trycka på snooze knappen om man vill se hur mycket klockan är. När den står i docken för laddning syns den, och har ljudalarm. Annars endast vibration. Inte speciellt prisvärd.

GENOMSNIITTSPOÄNG: 3,5

6. BELLMAN VISIT 868 och tillhörande vibrator (strömdriven med batteribackup)

PRIS: 300 kronor (vibrator) 1710 kronor (finns hos Hearing). **VIBRATION:** 3 poäng. **SNOOZE:** 4 poäng (efter ca 3,5 minuter, och kan upprepas fler än en gång). **ANVÄNDARVÄNLIGHET:** 5 poäng. **KOMMENTAR:** Egentligen det förnuftigaste valet då klockan nämligen också väcker dig när en baby skriker, när det brinner, och när det är någon som ringer på dörren eller i telefonen. Ett minus är att vibrationsstyrkan inte är tillräckligt kraftig, vilket är synd. Eftersom den här klockan är en del av ett paket, och ifall du är intresserad av den, är det bäst att du hör med ditt landsting om vad som gäller. Snooze knappen sitter där den ska.

GENOMSNIITTSPOÄNG: 4

BÄSTA KÖP

Teckenspråk för personlig utveckling

Vägen in till teckenspråket kan se olika ut. Det var en besvärlig musarm som gjorde att Stockholmare Kave Noori först fick kontakt med språket. Förutom tillgången som det innebär att lära sig ett nytt språk har teckenspråket utvecklat Kave Noori på flera andra plan.

Som 16-åring spelade Kave Noori dataspel flera timmar varje dag. Det intensiva spelet satte tuffa spår och hans arm blev överansträngd. Läkarna konstaterade att Kave Noori fått musarm och rådde honom att genast sluta spela dator och börja träna upp armen.

– Smärtan gjorde det enkelt att sluta spela, men jag våndades inför att börja träna, säger Kave Noori.

När han såg en kompis, som utbildade sig till tolk teckna, tänkte han att det kunde vara ett sätt att träna upp sin arm. Kave Noori anmälde sig till en kvällskurs i teckenspråk och sedan dess har han varit frälst i språket.

– Tidigare var jag blyg, hade inget kroppsspråk och vågade inte ta ögonkontakt med folk, det har ändrats sedan jag började teckna, berättar Kave Noori.

Bytte gymnasieskola

Passionen för teckenspråket växte och när hans gymnasieskola inte kunde erbjuda kurser i teckenspråk bestämde han sig för att flytta. 18 år gammal lämnade han, till sina föräldrars förfäran, sin gymnasieskola i Stockholm och flyttade till Birger Sjöbergsgymnasiet i Vänersborg. Kave Noori berättar att hans föräldrar var oroliga att han inte skulle kunna stå på egna ben i en ny främmande stad.

– Mina föräldrar kunde inte förstå hur teckenspråket kunde få mig att flytta. Men jag ville ta chansen att använda språket ännu mer och lära känna döva vänner, säger Kave Noori.

När intervjun börjar på svenska avbryter Kave Noori direkt samtalet och vill använda teckenspråk.

Kave Noori i samtal med Lolo Danielsson under temakvällen "Döv för en dag" som anordnades på Dövas Hus i Stockholm.

Han tar alla chanser att hålla teckenspråkskunskaperna vid liv och besöker Dövas Hus och är aktiv i föreningen Unga Hörselskadade (UH), där han också har en del vänner. Teckenspråket är Kave Nooris fjärde språk. Han behärskar även persiska, svenska och engelska. Förutom att teckenspråket bidragit till att Kave Noori utvecklat sina sociala sidor, tycker han att ordförståelsen har fått en skjuts framåt.

– När jag lärde mig teckna ordet fager – som är detsamma som tecknet för vacker – förstod jag samtidigt betydelsen av ordet, säger han.

Politiskt aktiv

På fritiden är Kave Noori aktiv i Vänsterpartiet och han har fått nytta för sina kunskaper om teckenspråket i politiken. Han var bland annat med och skrev en motion som föreslog att rätten till tolk skulle fastställas enligt lag.

– Det röstades igenom på partiets kongress och är numera den officiella partilinjens. Det känns häftigt att kunna påverka politiken på det sättet, säger Kave Noori.

Idag läser han förvaltningsrätt på Södertörn högskola och siktar mot juristprogrammet. Han drömmer om en framtid som jurist och skulle gärna specialisera sig på att ta teckenspråkiga klienter.

Avslutningsvis - hur står det till med musarmen idag?

– Den har blivit bättre, men om det beror på teckenspråket vet jag inte säkert, säger Kave Noori med ett leende.

TEXT OCH FOTO: HANS TJERNSTRÖM

” När jag lärde mig teckna ordet fager – som är detsamma som tecknet för vacker – förstod jag samtidigt betydelsen av ordet.

HANDGÅTAN.

Nyhetsstecken sändes varje vardag med start 1 mars 1993. Programledarna var då Elisabeth Ulfspärre och Ewa Ericson. På Youtube finns klipp från programmet just det året. Sök på "Nyhetsstecken intro 1993". Känner du igen vinjetten? Har du undrat över vems händer det är? Svaret är Ingrid Munkhammars. Hon har också varit programledare för Nyhetsstecken.

... till **Dennis Barvsten**, miljöpartist som driver dövfrågor hårt. Han är aktuell med motioner som rör döva på Grön Ungdoms kongress i februari, där han söker stöd för vidare motionerande till Miljöpartiets kongress i Karlstad i maj. Dennis har ingen direkt koppling till dövvärlden. Slumpen förde honom dit. En kompis fick honom att söka till Södertörns Folkhögskola, där han nu studerar till teckenspråkstolk. Där fick han inblick i dövas situation och en låga tändes. Han har bland annat Anna Stenson som förebild.

Dennis vill få ut unga döva i politiken

1 Varför är du miljöpartist?

– Miljöpartiets åsikter stämmer överens med mina egna åsikter. Ställa om miljön är viktigt och det är ett väldigt intressant tema. Miljöpartiet har många unga i partiet så jag får utrymme att engagera mig. Dessutom ser jag att dövas kamp är väldigt lik den som vi i Miljöpartiet har med miljön. Vi har väldigt svårt att få folk att lyssna och ändra på det samhälle som är ohållbart både ur ett miljöperspektiv men även i ett tillgänglighetsperspektiv.

2 Varför dövfrågor?

– Jag ville inrikta mig på något som ingen annan har lyft fram i partiet. Vad kunde vara bättre än att kombinera mina studier och politiken? Sedan är tillgänglighetsfrågan en väldigt bred fråga. Man kan jobba med allt från blinda, döva och rullstolsburna till dövblinda. I skolan lärde jag mig om dövas mörka historia, och det fick mitt engagemang att bli ännu större och att jobba för att vi inte går tillbaka utan utvecklar dövas situation framåt. Vi lever i 2011 och det ska vara en rättighet att få delta i samhället precis som alla andra.

3 Vilken fråga är det speciellt viktigt att döva driver hårdast?

– SDR jobbar mycket och driver frågan väldigt bra, men eftersom att man är en intressepolitisk organisation så känner jag att ingen riktigt tar dem seriöst utan ignorerar dem. Jag tror att SDR behöver hjälp av hörande personer för att lyfta frågan. Speciellt viktiga frågor är äldreboenden med teckenspråkig miljö. Det måste finnas äldreboenden för döva i Stockholm och Örebro som är de två största dövstäderna i Sverige.

– Dessutom tycker jag att TUFF-utbildningen är viktig. Man måste få mer tid med teckenspråket för att kunna kommunicera utan en språkbarriär som hinder med sina döva barn.

– En annan viktig fråga som jag driver är att jag vill få ut unga döva i politiken! Det ska inte vara meningen att vi hörande ska driva er politik, utan jag vill samarbeta och skapa en dövpolitik i samråd med andra döva som levt i denna situation i hela sitt liv. Jag ska försöka starta ett tillgänglighetsnätverk i miljöpartiet och det är en stor förhoppning att det nätverket ska bli ett aktivt forum där hörande och döva personer

Dennis Barvsten driver dövfrågor i Miljöpartiet.

kan arbeta tillsammans och få ut engagemanget från idéer till handling.

TEXT & FOTO: TOMAS LAGERGREN

Följ med på en riktig nostalgitripp!

Under vinjetten "Nostalgitrippen" kommer ni att finna notiser lite här och var i Dövas Tidning. Vi vill bjuda våra läsare på några nostalgiska tillbakablickar om sådant som varit viktigt i varierande grad för oss i dövvärlden. Några av dem är riktiga pärlor som varit oss kära men nu fallit i glömska.

NICLAS MARTINSSON

NOSTALGITRIPPEN

TAKE-OFF MED EMMA OCH BOBBO.

Det första barnprogrammet på teckenspråk, Emma och Bobbo, sändes i fem delar år 1986. Succén lät inte vänta på sig. Publiken gillade Emma och hennes docka, Bobbos, äventyr uppe i luften. De flög runt och tog fram en kikare för att kolla på vad de andra hade för sig på marken.

"Succé blev väl programmet för att det var en blandning av drama och reality, vilket var ganska ovanligt på den tiden", säger Anna Holm-Larsson på SVT Teckenspråk, som varit producent för programmet. Emma och Bobbo vann priset som världens bästa teckenspråksprogram vid tävlingen i Japan. Prissumman var 15.000 dollar.

FOTO: TOMMY ERIKSSON/SVT

Seminarium om framtidens skola för döva och hörselskadade

"Vi får inte glömma förskolan"

Åsa Helmersson (med ett brutet ben, därav den något märkliga sittställningen), poängterade att döva lärare också behövs i framtiden, för att de är språkförebilder med mera.

Skolvärlden är inte som förr. I dag går en del döva och hörselskadade integrerade i vanliga skolor. Vidare har landets specialskolor ett brokigare elevunderlag än någonsin. Den stora frågan är hur skolan för dessa barn kan bli bättre i framtiden. Därför arrangerade Sveriges Dövas Ungdomförbund (SDU) tillsammans med Sveriges Dövas Riksförbund (SDR) ett seminarium i januari.

Lolo Danielsson från Stockholms universitet.

Skolområdet är händelserikt just nu. Manillaskolan i Stockholm och Östervångsskolan i Lund, som båda två är anrika specialskolor för döva och hörselskadade, ska flytta. Anledningen är att deras nuvarande lokaler inte är helt optimala för elever som behöver hörseltekniska hjälpmedel, goda visuella miljöer, och en fysiskt tillgänglig miljö.

Regeringen har tillsatt en utredning som pågår än. Den ska bland annat ge förslag på hur staten ska kunna ge stöd till kommunala och fristående skolor så att deras elever, som annars hade kunnat gå i specialskolan, ska få samma förutsättningar.

Vidare ska utredaren Ann-Marie Begler, generaldirektör vid Skolinspektionen, beskriva hur behovet kan komma att se ut för riksgymnasiet för döva och hörselskadade i Örebro i framtiden. Utredningen ska vara klar senast 31 mars i år, med undantag för gymnasiedelen, som presenteras först den 30 mars 2012.

Inte bara det, en del döva barn med cochleaimplantat (CI) och hörselskadade barn går numera integre-

rade i vanliga skolor, något som förstås ritat om skolkartan. De har inte alltid rätt hjälp på grund av kommuner som bara ibland vill öppna kassakistan, något som bland annat uppmärksammas i media.

"Inte lappa och laga"

De stora förändringarna, och utredningen, fick därför SDR och SDU att arrangera ett skolseminarium helgen 22-23 januari. Under den första dagen var även Riksförbundet för döva, hörselskadade och språkstörda barn (DHB), Hörselskadades Riksförbund (HRF), Unga Hörselskadade (UH), Förbundet Sveriges Dövblinda (FSDB) och Dövblind Ungdom (DBU) inbjudna. Föreläsningar hölls. En av de som stod bakom talarstolen var DHB:s ordförande, Jan Carlsson. Han berättade vad en kollega från HRF hade uttryckt, något, som han tog fasta på direkt: "Man måste sluta lappa och laga!".

– Man måste tänka nytt när det gäller skolan för döva och hörselskadade, sade Jan Carlsson, som bland annat vill se 12-15 grundskolor runt om i landet, med staten som nationell samordnare.

Siffran är baserad på de specialskolor och de skolor med hörselklasser som finns i dag. Sverige ska enligt Jan Carlsson ha världens bästa skola med språkprofilen teckenspråk och svenska – från förskola till gymnasium.

►...forts. på nästa sida

►...forts. från föreg. sida

En annan föreläsare var Åsa Helmersson från Manilaskolan, en del av Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM). Hon bjöd på personliga synvinklar, inte skolans eller myndighetens, vilket hon betonade. Bland annat tog hon upp den låga måluppfyllelsen hos myndighetens skolor. Endast 25 procent av eleverna hade fullständiga betyg 2009. Enligt Åsa Helmersson är den statistiken "hård". Hon tog upp ett typexempel på en avgångsklass bestående av 12 elever. 2 tillhör särskolans målgrupp men följer inte den (kanske för att deras föräldrar inte vill det), 2 är invandrare som aldrig gått i skola tidigare, och 2 har ytterligare funktionsnedsättning. Däremot klarade 4, eller 33 procent, av eleverna grundskolan.

– Det tycker jag faktiskt är jättebra, sade hon.

Dagen därpå samlades SDR och SDU för diskussioner om huvudmannaskap och skolform. Någon brist på idéer hade de inte. Tvärtom, men skolfrågorna visade sig som väntat vara komplicerade.

Förskolan avgör

Lolo Danielsson från Specialpedagogiska institutionen vid Stockholms universitet bistår SDR och SDU med råd och representerar SDR i SPSM:s nationella intresseråd. Hon upplevde föreläsningarna som berikande, men ansåg att man hade pratat väldigt lite om förskolan dagen innan.

– Om fler föräldrar väljer att låta sina barn gå integrerade (reds anm: i vanliga förskolor), så påverkar det skolorna för döva och hörselskadade. Så förskolan är också viktig att titta på, sade Lolo Danielsson.

Knäckfrågan här är hur förskolor som ofta är kommunala och olika grundskoleformer, till exempel statliga, kan bygga en bra "bro".

Alla under lördagen deltagande organisationer vill ha en ny sammanhållen skolorganisation för döva, hörselskadade och dövblinda. Den reformen kräver enligt dem en omfattande förändring av dagens specialskola. De vill se en skola där eleverna får välja undervisningsspråk utifrån behov och önskemål, regionala resurscenter som bland annat ger stöd till integrerade elever, och en nationell samordnare som har ansvar för alla döva, dövblinda och hörselskadade elever.

Organisationerna har dock inte preciserat hur de vill ha det. Diskussionerna fortsätter.

På barnens sida

Jenny Ek som är ombudsman hos SDU och arrangerat skolseminariet, var mycket nöjd med helgen.

– SDR och SDU har mer intressepolitiskt samarbete än tidigare. Det här seminariet är en bra utgångspunkt för hur vi kan ha en enad front på skolområdet, sade Jenny Ek.

Enligt henne är de samlade organisationernas* styrka att de tagit vara på den erfarenhet som döva och hörselskadade ungdomar upplevt i skolan. Hon menade att skolans grundprinciper och profil inte ska behöva vackla utifrån föräldrarnas önskemål om tal och teckenspråk. SDR ska uppdatera sin skolpolicy från 2007. Mer information kommer senare.

TEXT OCH FOTO: NICLAS MARTINSSON

* De samlade organisationerna är: SDR, SDU, DHB, HRF, UH, FSDB och DBU

Varför frivilligt bli en B-lagstolk?

Ragnar Veer.

Sveriges Dövas Riksförbund är representerade i Tolk- och Översättarinstitutets (TÖI) nationella råd. Där sitter också representanter från folkhögskolor som ansvarar för teckenspråks- och tolkutbildningar.

För 5-6 år sedan kom signaler från tolkbrukare om att nyutbildade teckenspråkstolkar hade svårigheter att avläsa teckenspråk och översätta till talad svenska, och att en alltför stor andel av nya tolkar inte levde upp till den miniminivå som krävs.

SDR framförde kravet på bättre kvalitet i tolkutbildning och examination. Vi framförde också ett önskemål om ett samarbete mellan tolkutbildning på folkhögskola och högskola för att höja kvaliteten i tolkutbildningen. Förslaget mötte först en del motstånd, men nu kan vi glädjande nog konstatera att TÖI och folkhögskolorna i samarbete erbjuder tolkeleverna en 60 poängs högskolekurs.

Äntligen, tänkte jag, kommer SDRs och tolkbrukarnas krav på högre kvalitet på nyutbildade teckenspråkstolkar att bli verklighet. Därför trodde jag knappt det var sant när jag fick veta att TÖI anser att högskolekursen som ger 60 poäng ska vara frivillig för tolkeleverna!

En sådan frivillighet ligger inte alls i linje med SDRs krav på jämn och hög kvalitet på tolkutbildning eller minimikrav. En sådan frivillighet kommer att leda till att vi får teckenspråkstolkarnas A- och B-lag. Vilken teckenspråkstolk skulle en arbetsgivare vilja anställa? Vilken teckenspråkstolk vill en tolkbrukare med rättmätiga krav ha? Om man kan välja alltså. En tolk som har byggt på med högskolepoäng eller en tolk med "bara" folkhögskoleintyg?

Nej, förpassa förslaget om frivillighet till papperskorgen. För att uppnå och säkerställa en hög och jämn kvalitet på framtidens tolkutbildning och teckenspråkstolkning ska alla nyutbildade tolkar ha minst 60 högskolepoäng i bagaget.

RAGNAR VEER

FÖRBUNDSORDFÖRANDE SDR

NOSTALGITRIPPEN

FOTO: RIKSTEATERN

JA ELLER NEJ TILL EU.

Tyst Teater har haft 93 produktioner sedan starten 1970. En av dem är Café Europa, från 1993. Föreställningen visades två år före Sveriges EU-inträde. Pjäsen handlade bland annat om vad som skulle hända med döva om Sverige gick med i EU och bjöd på information om EU inför EU-valet den 13 november 1994. Två av frågorna som ställdes: får man mata fåglar från sin balkong, och får döva ta körkort?

Singapores döv-
förbund talar
varmt om den
tecknade engel-
skan. Den går ut
på att man teck-
nar ord för ord.
Jimmy Wong,
anställd vid döv-
förbundet, förkla-
rar varför.

Jimmy i Singapore tror på tecknad engelska

Jimmy Wong, dövförbundet i Singapore.

I Sverige visade forskningen på sjuttio-talet att tecknad svenska är ett konstruerat och onaturligt språk, som inte används bland döva. Istället använder vi döva svenskar ett genuint teckenspråk med egen grammatik. Under samma decennium, över 9.600 kilometer bort från Sverige, beslöt sig Singapores dövförbund för att anta så kallad "Signing Exact English" (förkortningen lyder SEE2) i dövskolan. Året var 1978. SEE2 kom från USA. Ungefär 75-80 procent av tecknen är antingen lånade från eller modifierade av det amerikanska teckenspråket. Sedan dess används den kommunikationsmetoden i dövskolan och även bland vuxna döva i deras vardagsliv.

– Engelska är Singapores huvudspråk och därmed dövas första språk. Vi menar att SEE2 gör att döva lättare lär sig att läsa och skriva på engelska, säger Jimmy Wong, som själv behärskar ett genuint teckenspråk efter sina möten med döva i utlandet.

Bättre resultat i skolan

Han understryker att de andra dövförbunden kanske inte helt uppskattar metoden där man tecknar ord för ord. Singapores dövförbund anställer lärare till sin dövskola, både döva och hörande. Den tecknade engelskan är i skolan en del av "Total kommunikation"-konceptet, som innebär användning av tal, hörsel, läppavläsning, tecken och bokstavering.

Enligt dövförbundet visar resultat att den totala kommunikationen gör att fler döva klarar de första skolåren (sexårig primary school) innan de söker sig till den högre skolinstanten (secondary school som tar upp till fem år).

Jimmy Wong visar ett exempel:

– Om en lärare med sin röst och sina gester vill förklara att "watch" har två olika betydelser kan

denne först peka på armen (klocka) och sedan på ögonen (titta), säger Jimmy.

Han är medveten om att SEE2 är mer tidskrävande och kan göra eleverna trötta, men att fördelarna överväger. I dövsamhället används enligt honom inte ett helt genuint teckenspråk utan mer blandat. Det beror på vilka man möter. Ett exempel är att en del äldre döva använder ett teckenspråk baserat på det shanghaiska teckenspråket, som var vanligt i Singapore på 1950-talet. När man träffar dem får man därför anpassa sig.

I dag har dock dövskolan i Singapore endast 16 elever. De andra går integrerade eller i andra speciella skolor. Jimmy Wong arbetar på avdelningen för tillgänglighet och service. Han ger lektioner i tecknad engelska till företag, myndigheter, och vanliga medborgare, och ansvarar för schemaläggningen av de andra SEE2-lärarna. Vidare ger han information om dövmöten.

Singapores dövförbund erbjuder en mängd service: tolkservice, hörselklinik, advokatrådgivning (av en hörselskadad jurist), hjälp med jobbsökning, och rekreation och sportaktiviteter med mera. Att samla allt under samma tak är ett sätt för dövförbundet att erbjuda dövsamhället ett bekvämt "one-stop-service-center", enligt byrådirektör Sandra Cheong Ler Wah.

Nu närmar sig World Federation for the Deaf-kongressen (WFD) i Sydafrika. Singapores dövförbund kommer att skicka en delegation.

– Dövförbundet fortsätter utveckla sina resurser, kunskaper och expertis för att kunna serva dövsamhället bättre. Vi lär oss fortfarande och vi hoppas själva kunna arrangera en WFD-kongress inom över-skådlig framtid.

TEXT OCH FOTO: NICLAS MARTINSSON

Döve Adrian blev TV-kändis i Asien:

”Man ska följa sina drömmar”

Adrian Yap från Singapore är inte vilken döv som helst. Han blev känd i Asien efter sin medverkan i TV-programmet Amazing Race Asia. Tillsammans med en gymkompis hade han rest i 10 länder och löst olika uppgifter. De vann tävlingen.

Amazing Race sändes för första gången i USA 2001 och blev enormt populärt. Hittills har 17 säsonger visats där. I Sverige gick de på TV3, TV6 och Kanal 5. Programmet har också haft så kallade spinoffs i andra länder och regioner. Asien och Latinamerika är två av dem.

Serien går ut på att lagen tävlar om att komma först till nästa destination genom att klara olika utmaningar. Om något av teamen anländer sist, åker det ut.

Till sist är det tre grupper kvar i finalen. Utmaningarna har med det land, som de besöker, eller dess kultur, att göra. Ett exempel är när lagen i den amerikanska versionen av Amazing Race besökte ett Ikea-varuhus i Sverige för att montera möbler och inventera kramdjur och stekpannor (rätt svar var 2304 stycken!).

Förste döve deltagaren

32-årige Adrian Yap från Singapore blev den förste döve deltagaren i Amazing Race. Han medverkade i den andra säsongen av den asiatiska versionen, som sändes 2008. Då färdades han och hans hörande teckenspråkskunnige gymkompis, Collin Low, exakt 51.534 kilometer, i 10 länder i en månad.

Var trippen alltså ”amazing” (fantastisk på engelska)?

– Ja, verkligen. Det är ju något man bara gör en gång i livet. För mig var det som en enda lång gratis semester, säger Adrian Yap.

Han och Collin var bland annat i Filippinerna, Nya Zeeland, Sydafrika och Tyskland. En av favoriterna var Ungern, på grund av arkitekturen och de varma och öppna människorna.

– Men maten var sådär. Fast brödet var gott. Men jag föredrar asiatisk mat, säger Adrian leende.

I den första etappen (leg på engelska) kom han och Collin sjua av tio. Och i den andra etappen knep de den femte platsen. I de resterande etapperna var de ständigt tvåa, trea eller etta.

– Vi trodde inte att vi skulle komma så långt. Att tänka snabbt och samarbeta med varandra var två av de viktigaste ”hemliga” egenskaperna, säger Adrian, som inte var rädd för att använda gester när han och Collin talade med folk som inte förstod dem.

Varför tror du att ni vann tävlingen?

– Jag tror att vi lärde oss att respektera varandra och våra olikheter. Vi var olika och hanterade det på ett lugnt och rationellt sätt. Och vi kunde lösa vissa gräl ganska snabbt, vilket i sin tur inte hindrade oss från att fortsätta framåt.

Vad tror du att din medverkan i Amazing Race Asia har betytt för döva?

– Många döva har dåligt självförtroende. Jag hoppas att jag har bidragit till att deras självkänsla blivit bättre. Man ska följa sina drömmar.

Vinsten bestod av 100.000 amerikanska dollar, som han och Collin delade på. De pengar som Adrian förfogar över, sitter på ett bankkonto. Han vill använda dem till att en dag läsa internationella relationer på mastersnivå. Till vardags arbetar han som lärare i matte och naturorienterade ämnen och gör hembesök hos hörande barn, från lågstadie- till gymnasienivå. Han har CI sedan ett år tillbaka.

– Jag fick betala hälften själv för mitt CI. Det kostade mig 10.000 Singapore dollar (motsvarande ungefär 54.000 svenska kronor).

Adrian anser att han har ett gott liv som döv i Singapore. Han efterlyser dock en större medvetenhet om döva bland allmänheten eftersom dövvärlden enligt honom fortsätter att vara marginaliserad.

Som liten fick han en flaggbok av sin mor. Han memorerade alla länders flaggor i en vecka. Än i dag kommer han ihåg dem. På tal om resor:

– Jag vill se mer av de länder som har fyra årstider, säger Adrian.

” Många döva har dålig självkänsla. Jag hoppas att jag har bidragit till att deras självkänsla blivit bättre.

Namn: Adrian Yap

Ålder: 32

Bor: Singapore

Familj: föräldrar och två syskon

Jobbar: som privatlärare i matte och naturorienterade ämnen

Gillar att göra: vandring, joggning, simning

Gillar att läsa: nyhetstidningar, icke-fiktiva böcker om nuvarande händelser, och historia om Asien

Gillar att kolla på TV: actionfylld show och sentimental TV

Favorittecken: ”Wonderful” (underbart eller härligt på engelska)

TEXT OCH FOTO: NICLAS MARTINSSON

Deaf Beat-gruppen övar två gånger i veckan. Enligt Ke Xin, som bär glasögon och står i mitten på bilden, var det lätt i början. Men med tiden blir det allt svårare.

Döva malaysier spelar kinesiska trummor

Ett slag för drömmen

Deaf Beat-bandet spelar kinesiska trummor sedan mer än tre år tillbaka. Deras dröm är att nå berömmelse i Malaysia. Nyligen hade de en föreställning i samband med regeringens öppnande.

Ett stenkast från järnvägsstationen i huvudstaden Kuala Lumpur övar sju döva personer. Salen de vistas i vibrerar självklart. De bjuder på koordinerade nummer. Ibland går de runt golvpukorna. Klubborna åker titt och tätt upp i luften. Och så byter deltagarna då och då plats med varandra eller gömmer sig för att senare dyka upp igen.

– Tidigare utförde jag den traditionella lejongdans. Därför kändes det naturligt för mig att gå med i Deaf Beat-bandet, säger Albert Law, 32 år gammal.

Den i Malaysia kände trummisen Bernard Goh ville att döva skulle besegra sin funktionsnedsättning genom att visa att de kunde spela trummor. 2007 startade han Deaf Beat. 20 döva ungdomar deltog. Numera består bandet av 14 personer som är mellan 20 och 40 år gamla. Bernard Goh är

fortfarande deras lärare. Han kan lite teckenspråk och visar först olika mönster. Sedan får medlemmarna repetera själva.

Svåra mönster

Just den här onsdagen, när Dövas Tidning är på besök, är övningen inte lärarledd. Istället fungerar Joseph Liew och hans kusin, Albert Law, som ledare.

– Det är inte alltid lätt. Ibland får jag gå hem och tänka ut mönster, säger 32-åringen Joseph Liew, som också gjort lejongansen förut.

Upp till 30 mönster finns. Ju högre ett nummer är, desto svårare är det. Gruppen har haft föreställningar för företag, organisationer, och även utomlands. Senast var i Delhi, Indien. Och i januari hade de en visning i samband med den malaysiska rege-

ringens öppnande.

– Jag drömmer om att gruppen ska bli känd. Döva i Malaysia känner till den, men inte så många hörande vet om oss, säger Albert Law, som vill undervisa döva barn i kinesiska trummor.

Om han kan starta barnklasser, blir vägen att nå fram till drömmen kortare, menar han.

Visa att döva kan

De andra svarar ja på frågan om de vill bli kända.

– Jag vill visa att vi döva kan, Ke Xin, som till vardags är den enda döva läraren i sin skola, och som har universitetsutbildning i bagaget.

Hur gör ni om ni tabbar er mitt i föreställningen?

– Vi ler och håller upp klubborna en kort stund. Man kollar var de andra är för att sedan komma tillbaka i rätt ögonblick. Publiken brukar inte märka sådant, säger Dino N. Hassan.

För Albert Law är trummandet som att åka i en bil med hög musik och känna basen.

► Gruppsammansättningen i Deaf Beat speglar Malaysia när det gäller religion. I bandet finns muslimer (islam är landets statsreligion), buddhister, kristna och hinduer.

– Det fungerar bra, precis som landet i övrigt, säger Morley Ng, som är hörande, och administratör för PMY (Pusat Majudiri Y for the deaf).

PMY erbjuder bland annat stöd till föräldrar till döva barn, tolkservice, och klubbar för döva tonåringar och äldre ungdomar.

TEXT OCH FOTO: NICLAS MARTINSSON

Phanom säljer på gatan

Döva gatuförsäljare är en vanlig syn i Thailand. Phanom Phimsorn från Bangkok är en av dem. Han har en liten verkstad vid sitt stånd.

Klockan är 20. Mörkret lägger sig över huvudstaden Bangkok. På den kända nattmarknaden Patpong är folkträngseln stor. Det livliga handelsstället är beläget mellan två stora parallella gator, Silom och Surawong. På den sistnämnda vägen har Phanom Phimsorn sitt strategiskt utplacerade stånd. Han sitter och tillverkar ett färgglatt papperskort med flygplansmotiv. Tanken med kortet är att vingarna ska veckla ut sig när man öppnar det.

På hans bord finns andra kortmotiv: svanar, båtar och elefanter med mera. Även de uppenbarar sig när man slår upp dem.

En turist tittar på korten. Hon frågar Phanom vad ett sådant kostar. Han tar fram miniräknaren och knappar tills displayen visar 100. Besökaren tackar nej och går iväg. Ganska snart kommer dock en annan person som köper nyckelringar. Efter henne dyker nya kunder upp. De tittar bland annat på små Buddhastatyer, kuddfodral av siden och ljus.

– I julis sålde jag mycket, säger Phanom.

Från fattig bondfamilj

Han växte upp nära gränsen till Laos och fick bara gå i skolan i fyra år. Föräldrarna kunde inte betala för fortsatt utbildning. Phanom fick arbeta på familjens bondgård. När han var 19 tyckte hans far och mor att han skulle flytta till Bangkok. Större jobbopportuniteter skulle finnas där.

– Jag arbetade på en restaurang. Då plockade jag upp tallrikar och diskade. Jag tjänade 1.500 bath i månaden. Det var tufft.

Fem år senare slutade han. Han började istället som säljare på Patpong. Lönen räckte dock inte långt. 2002 bestämde han sig för att starta eget. I dag är han 40 år gammal. Affärerna går enligt honom bra under högsäsongen, men inte lika lysande under regnsäsongen (juni-oktober).

– Jag skickar en del pengar till föräldrarna, och till min åttaåriga dotter, som mitt ex tar hand om, säger Phanom.

Hans flickvän är också gatuförsäljare och döv. Hon har ett stånd på gatan Silom. I närkvarteret finns enligt Phanom 2 eller 3 ytterligare döva som säljer egentillverkade kort. De samarbetar dock inte direkt med varandra utan sköter sitt eget. Även i Hua Hin och Pattaya kan man hitta döva som säljer handgjorda kort.

– Jag lärde mig att göra kort av en döv man 2003. Sedan spred det sig till andra döva gatuförsäljare, säger Phanom.

Jag ser att dina kunder prutar ibland. Vad tycker du om det?

– Jag blir bara glad när någon prutar. När döva kommer brukar de få bättre priser. Det är dock mest hörande som handlar av mig, säger Phanom.

TEXT OCH FOTO: NICLAS MARTINSSON

FAKTARUTA: Döva i Malaysia

Enligt boken "Understanding Deaf Culture – Malaysian Perspectives" ("Att förstå dövkultur – malaysiska perspektiv", utgiven 2006) finns ungefär 26.000 döva i Malaysia.

Det malaysiska teckenspråket, okänd uppkomst, är baserat på det amerikanska teckenspråket, men har också lokala tecken och inlånade tecken från det shanghaiska teckenspråket, som började läras ut av kineser i en dövskola i Singapore på 1950-talet. Men i dövsolor finansierade av regeringen tecknar man ord för ord, en metod som inte är populär i dövsamhället.

Någon utbredd tolkservice finns inte. Ke Xin, intervjuad i artikeln ovan, hade ingen tolk när hon läste till lärare på universitet. Istället hade hon anteckningshjälp.

Teckenspråkstolkade TV-nyheter finns, men visas i en liten ruta.

Så ska dövidrottens framtid säkras

Svenska Dövidrottsförbundet har inte bara ändrat namn de senaste åren. Också organisationen har förändrats. Bland annat har Joachim Sundström blivit sportchef, fyra distriktsskonsulenter tillkommit och de 14 landslagsidrotterna har fått kontrakterade förbundskaptenar och huvudansvariga.

– **Vi är medvetna** om att det gått fort, säger förbundsordföranden Arne Lundquist. Han tillägger:

– En utvärdering av den nya organisationen ska ske om ett par år för att se om det är rätt väg att gå.

Frågan om distriktsskonsulenter är inte ny. Det är en idé som förbundssekreteraren Kjell Gunnå haft innanför näthinnan länge:

– Det var egentligen på gång redan för tio år sedan. Jag såg att det var en del i utvecklingen av förbundet. Det saknades en mellannivå mellan riksnivå och de lokala klubbarna inom förbundet, berättar Kjell.

Distriktsskonsulenter ska serva klubbarna och vara den klubbarna vänder sig till. Samtidigt är de SDIs högra hand. De ordnar olika aktiviteter som till exempel distriktsmästerskap och i samarbete med lokala SISU ordnas kurser.

– Det är en fördel eftersom vi har tappat lite i utbildningen av våra ledare på senare år. Nu har vi chansen att ta igen det genom våra konsulenter, säger Joachim.

Distriktsskonsulenter är anställda av distriktsförbunden och klubbarna, inte av SDI.

En annan förändring är elitverksamheten med de 14 landslagsidrotterna – de har fått ändrade roller, efter krav från Riksidrottsförbundet, RF. Tidigare var termen specialidrotter och de hade bland annat egna stadgar och styrelser vilket krävde mycket folk.

– Idag tecknar vi avtal med de huvudan-

Joachim Sundström, sportchef på Svenska Dövidrottsförbundet.

svariga och förbundskaptenerna i landslagsidrotterna, som blir arvoderade. Motkravet är att de rapporterar kontinuerligt till oss vad som händer inom idrotterna. Eftersom vi tagit över mycket av det administrativa, som t ex boka hotell vid träningsläger osv., kan de ansvariga koncentrera sig på sin idrott mer än tidigare, berättar Joachim.

Planer på ungdoms-SM

Den nya organisationen ska ge en bättre kontroll över ekonomin och landslagsidrotterna i sin tur kan koncentrera sig på idrotten i sig. Målet är att bli mer seriös och förbundet vill att elitidrottarna ska belönas mer i framtiden för deras instanser än idag: elitidrottarna får bara ersättning för arbetsförlust och dylikt under Deaflympics, inte under VM eller EM. Får de mer i elitstöd och förebilder skapas och genererar en växande dövidrott kan de stödja sina elitadepter, menar Joachim. Problemet är att IOK inte erkänt Deaflympics som lik-

ställt vanliga OS och Paralympics vilket gör att i sin tur RF inte heller gör det. Det kan ställa till det lite, då SDI inte får samma stöd som de i Paralympics får.

Apropå Deaflympics. Det spelas ett deaflympics i Slovakien 2011. Hur ser framtiden ut för vinteridrotterna?

Joachim suckar.

– Skididrotterna lär inte komma tillbaka starkt. Och hockey... Det är också lite oroande, men det var nog rätt beslut. Det är inte bra att skicka iväg ett lag som inte har någon medaljchans. Jag är lite kluven. Dödar vi vår dövidrott? Funderar Joachim och ser bekymrad ut.

För att säkra framtiden måste SDI bli bättre på uppsökande verksamhet, menar han.

– Cykelförbundet här i Örebro kan direkt säga hur många som cyklar i åldern 13–17 år. Vi kan inte det på samma sätt. Om man kan räkna ut hur många unga som spelar den idrotten kan vi planera verksamheten på ett bättre sätt.

Eftersom den viktiga plantskolan i SDIs ögon – Skol-SM – upphört, tänker SDI satsa på ungdoms-SM. Bland annat. Där har klubbarna ett stort ansvar, menar Joachim.

– Vi måste hänga med i samhällsutvecklingen och ständigt jobba med utvecklandet av verksamheten, avslutar Joachim Sundström, sportchef och en stor pusselbit i det nya SDI.

TEXT OCH FOTO: TOMAS LAGERGREN

DYR JORDGUBBE.

På ett sätt var döva faktiskt föregångare när det gällde sociala medier. På 1990-talet fanns ett datakonferenssystem för döva som hette Jordgubben. Döva texttelefonanvändare kunde logga in på Jordgubben för att skriva brev till varandra och delta i olika diskussionsgrupper. Det blev uppskattat. Men döva ungdomars föräldrar var kanske inte alltid glada. Höga telefonräkningar damp ner i brevlådan. Nu är Jordgubben avvecklad, men ett ungefär likadant system finns fortfarande kvar för dövblinda: Träffpunkt 44:an. Den fungerar ihop med en texttelefon eller över internet.

Lagförslag om tillgänglighet utlovas i EU

■ EU-kommissionären Viviane Reding, som har ansvar för rättvisa, grundläggande rättigheter och medborgarskap, lovar att EU under 2012 ger förslag om en EU-lag om tillgänglighet. Hon ser lagstiftningen som en viktig del i den strategi för funktionshinderfrågor som kommissionen lade fram i november, skriver Svensk Handikapptidskrift. Enligt henne måste produkter, tjänster och allmänna byggnader vara tillgängliga för alla EU-invånare. "Om vi skapar tillgängliga varor och tjänster för personer med funktionsnedsättning skapar vi samtidigt en näring för den här typen av varor och tjänster, vilket leder till jobb och ekonomisk utveckling", sade Viviane Reding.

Ökad diskriminering i kristider

■ När arbetsmarknaden i USA blir tuffare, ökar diskrimineringen från arbetsgivarhåll, visar en rapport från Equal Employment Opportunity Commission. 99 922 anmälningar om diskriminering motogs under perioden 1 oktober 2009 till 30 september 2010. Det var rekordmånga och en ökning med 7,2 procent jämfört med samma period 2008-2009. "Det har en direkt koppling till den minskade sysselsättningen", säger Michael Zimmer, professor i arbetsrättsjuridik till New York Times.

UH lyckades ragga nya medlemmar

■ I ett led att nå gränsen för statsbidraget lyckades Unga Hörselskadade (UH) rekrytera minst 72 nya medlemmar. Framgången förklaras med att UH tryckte hårt på kampanjen, enligt organisations-samordnare Sabina Hedström. Flera medlemmar, och även Sveriges Dövas Ungdomsförbund (SDU), hjälpte till. De nya medlemmarna är främst redan bekanta med de "gamla" medlemmarna. Den 31 december 2010 hade UH 625 medlemmar. Egentligen hade de kunnat bli fler. "Alla som skulle behöva vara med i UH känner inte till oss", säger Sabina

Olga Svensson Richter.

Läsvärd bok om livet som Coda*

BOKRECENSION:
FLICKAN PÅ TVÅ STOLAR

Flickan på två stolar av Olga Svensson Richter handlar om hennes liv som CODA. Hon har gjort en resa som hon vill berätta om. Resan hon berättar om bjuder på en del glädjeämnen, en del tragiska händelser. Hon växte upp i Skåne som ensam barn till döva föräldrar.

Efter att i över trettio år ha jobbat med människor, både med och utan funktionshinder har hon haft möjlighet att reflektera över sin situation och därmed jämföra och det syns i boken den är öppen och ärligt skriven. Olga berättar med värme om sina föräldrar, Anders, född i Norrland och sin finlandssvenska mor, Eeva. Inlevelsefullt berättar hon också om den gången hon mötte en annan CODA på Gallaudet 1998 och den aha-upplevelsen hon får då förändrar hennes liv. Från att ha stått mellan två olika stolar har hon fått en skön fåtölj att sitta i – Coda-fåtöljen.

Boken är fylld med betraktelser om olika situationer – både härliga och tragiska om livet som Coda. Även anekdoter om hörandes okunskap kommer upp i boken. En av dem är gången då hon och mamma Eeva skulle åka buss till Dövas sommarhem Lyckebo i Skanör. De beställde biljett, Olga tolkade vad mamma sa. Chauffören skrattade. "Dödas sommarhem?" och Olga tolkade vad chauffören sa. Mamma blev orolig, började fundera om det dött någon där och blev upprörd. Mitt i stod lilla Olga som försökte göra sitt bästa.

Olga uppfostrades av föräldrarna Anders och Eeva. Men under ständig inblandning av andra människor. Det kunde vara faster, farbror, dövkonstnaden, BVC, lek-skolefröken, grannar och så vidare – alla tillhörande den hörande världen. De ville väl, men hade sina ideer om hur hon skulle bete sig. Hon var ju speciell i deras ögon. "Den värld som inte var vår." Skriver Olga, om den hörande världen. Det tog tid att lära sig den hörande världens "kod".

Det är då det blir tydligt för mig som läsare att hon är socialt döv. Det finns många som anser att det inte finns något sådant. Men Olga tar ned sådana antaganden direkt i boken.

"Histror", "kettupp" det kan betyda citron och ketchup med dövröst. Döva känner nog igen sig i situationerna. Den enda anmärkningen jag har på boken är layouten. Den har för lång text in i bindningen och man får nästan böja sönder bokryggen för att läsa hela meningar. Boken Flickan på två stolar rekommenderar jag däremot till alla som är intresserade av livet som Coda men också speciellt till döva, eftersom döva till 90% får hörande barn. Att läsa en vuxen Coda betraktelser är nyttigt även för döva.

TEXT & FOTO: TOMAS LAGERGREN

*CODA – Children of Deaf Adults (hörande barn till döva)

HELIG SÖNDAG. Den här affischen togs fram i samband med det första ordinarie Dövas dag-firandet i Sverige 1958, som kom att bli en årlig tradition.

Bakgrunden till den dagen var att World Federation of the Deaf på en internationell studiekonferens i Rom 1957 beslöt att Dövas dag skulle firas runt om i världen den sista söndagen i september. WFD grundades just på en söndag (23 september 1951). Syftet med dagen var att göra dövas situation och problem mer kända för hörande och

myndigheter. Under premiäråret firades Dövas dag på hela tio ställen; från Skellefteå i norr till Malmö i söder. Senast det firades på fler än två platser var 2001. Då var Trollhättan och Uppsala arrangörer.

Nu är det endast en stad om året. 2011 går stafetten till Malmö. Flest arrangemang har – föga förvånande – Stockholm och Örebro haft – 12 stycken, enligt de dokument som Tomas Hedberg, ordförande för Sveriges Dövhistoriska Sällskap, tagit fram.

TM9000 Framtidens bildtelefon som redan är här

Specialanpassad för döva och hörselskadade

Vinnaren av dövas tidning test av bildtelefoner i Nr 8 / 2010

Frågor och svar om TM9000

Fråga: Kan TM9000 anslutas till extern TV ?

Svar: TM9000 kan kopplas till TV eller LCD TV. Det blir en utmärkt bildkvalitet på större skärm. Det går dessutom att koppla till en extern kamera under videosamtal.

Fråga: kan jag ringa trepartssamtal med TM9000 ?

Svar: Ja, TM9000 användare kan ringa trepartssamtal mot andra TM9000 användare. Alla tre kan då se varandra, chatta/realtidstexta med varandra och höra varandra (hörselskadade/hörande).

Fråga: Kan TM9000 kopplas trådlöst till internet och via 3G ?

Svar: Ja, TM9000 har en bra inbyggd trådlös internet mottagare som medför både

snabb mottagning och lång räckvidd. TM9000 kan även kopplas till trådlöst internet via 3G. Detta bidrar till flexibilitet som gör att du kan använda din TM9000 i olika miljöer och länder, där internet finns. (Se filmklipp på youtube där TM9000 används trådlöst via 3G. Sökord TM9000).

Fråga: Kan jag skriva text till motparten under videosamtals gång ?

Svar: Ja, du kan välja mellan realtidstext, d. v. s. tecken för tecken eller chatt.

Fråga: Är alla menyer på svenska ?

Svar: Ja, allting är på svenska. Menyer, eventuella fel-meddelanden och manualen.

Det integrerade tangentbordet

Det integrerade tangentbordet har alla svenska bokstäver inklusive Å, Ä och Ö och samtliga nordiska bokstäver. Externt tangentbord kan kopplas till.

Fråga: Behöver jag vara teknikkunnig för att använda TM9000 ?

Svar: Nej, TM9000 är väldigt användarvänlig. Alla menyer är på svenska och väldigt tydliga, inga krångliga undermenyer.

Fråga: Kan jag koppla till varseblivning till TM9000?

Svar: Ja, du kopplar in ditt ljusvarseblivningssystem, eller sändaren till din vibrationsvarseblivning till RJ11 uttaget på baksidan av TM9000. TM9000 har en

inbyggd, kraftig ljusvarseblivning.

Fråga: Behöver jag ha en speciell router eller behöver jag ändra i mitt internet nätverk för att kunna använda TM9000 ?

Svar: Nej. Med TM9000 kan du ringa ut och ta emot samtal med bild, ljud och text oavsett vilken bredbandsoperatör, ADSL modem eller router du har. Vi har anpassat TM9000 så att den kan användas i princip i alla internet nätverk. Vi anser att det är mycket viktigt att du skall kunna behålla ditt befintliga nätverk utan ändring.

Fråga: Jag är hörselskadad, ljudkvaliteten är väldigt viktig för mig, har TM9000 bra ljud ?

Trepartssamtal

Trepartssamtal med chatt

Svar: TM9000 har mycket bra ljudkvalitet via högtalare, bluetooth mottagning eller tillkopplad telefon med slinga.

Fråga: Kan jag koppla in min telefon med inbyggd slinga till TM9000 ?

Svar: Ja, det kan du. Du kopplar in din telefon till TM9000, under videosamtal får du ut ljudet i telefonens lur som är anpassad till din hörselskada, medan motparten syns på skärmen.

Fråga: Kan jag ringa upp en kontakt direkt från kontaktboken ?

Svar: Ja det kan du. Det är enkelt att lägga in kontakter, ta bort kontakter, ringa ifrån kontaktboken. Du kan lägga in obegränsad med kontakter, 100 kortnummer och lägga till bilder på dina kontakter. Alla kontakter ordnas automatiskt i alfabetisk ordning.

Fråga: Hur är bildkvaliteten på TM9000 ?

Svar: Kraftfull mjukvara tillsammans med senaste LED-skärmteknik ger vår 10,2 tums skärm bra ljus och färgåtergivning vilket bidrar till bra bildkvalitet.

Fråga: vad har TM9000 för kamera?

Svar: TM9000 har en inbyggd CCD-kvalitets kamera som är oerhört kraftfull. Detta medför att våra brukare kan återge god bild till sin motpart även under sämre ljusförhållanden. Detta är viktigt då många brukare har "mysig" belysning hemma och inte alltid vill ändra i sin bostads belysning. Våra brukare kan både före och under ett samtal justera ljusåtergivning och färgmättnad.

Fråga: Kostar det att få TM9000 som hjälpmedel ?

Svar: Nej. TM9000 är godkänd av HI (Hjälpmedelsinstitutet) som kommunikationshjälpmedel och föreskrivs som kostnadsfritt hjälpmedel av landstingets datorer för hemmanvändning. Ordningens avgör sedan vem som är berättigad till TM9000. Gäller det arbetsplatsen kontakta arbetsförmedlingen eller försäkringskassan. Om du behöver hjälp med var du skall ansöka, kontakta oss så hjälper vi dig.

Fråga: Kostar det att ringa med TM9000 ?

Svar: Alla samtal är gratis, d. v. s. ingen samtalskostnad och ingen uppkopplingsavgift.

Fråga: Vad behöver jag för att kunna koppla TM9000?

Svar: Du behöver bredband, trådbundet eller via trådlös router och el.

Fråga: Kan jag ringa videosamtal utomhus med TM9000?

Svar: Ja. Du kan koppla TM9000 trådlöst till en liten bärbar 3G router i fickformat. För att bli helt trådlös använder du batteri till din TM9000. Detta ger dig friheten att kunna ringa videosamtal där du inte har tillgång till vanligt bredband som t. ex utomhus, i stugan, på stan m.m. Vi har brukare som har rörliga arbeten, som t. ex lastbilschaufförer som använder sig av denna möjlighet. Då har de tillgång till tolkcentralen genom sin TM9000 var de än befinner sig (förutsatt att 3G signal finns).

Realtidstext under trepartssamtal med externt tangentbord

T-MEETING

Taltel : 040-661 41 80 | Fax : 040 : 661 41 88 | Mobil/SMS : 0701 44 33 77
Bildtelefon : 0406060432@t-meeting.se eller 0406060440@t-meeting.se
E-mail : mail@tm9000.se | 3G video/SMS : 0702 45 65 00 (operatören TRE)
För mer information besök vår hemsida: www.tm9000.se

Melihat Dogan (t.v.) och Malin Johansson redovisar från sin gruppdiskussion.

Intresserade åhörare, fr v. Malin Beckman, Johanna Carlsson, Jenny Nilsson och Staffan Hellström.

Rapport från seminariet:

"Är teckenspråkets framtid hotad?"

Den 15 januari genomfördes ett seminarium i samverkan mellan Stockholms Universitet, Stockholms Dövas Ungdomsråd och Sveriges Dövas Ungdomsförbund med titeln "Är teckenspråkets framtid hotad? Om minskat intresse för teckenspråksstudier på universitetet".

Vi var drygt 35 personer och vi är mycket glada över det stora intresset som fanns för seminariet. Från universitetet deltog sju personer; Lars Wallin, Brita Bergman, Krister Schönström, Kristina Svartholm, Johanna Mesch, Anna-Lena Nilsson och Joel Bäckström som samtliga var redo att svara på frågor som dök upp under seminariet. Ett stort tack till er alla för att ni tog er tid till en mycket givande och viktig diskussion!

Efter en presentation av universitetets teckenspråkiga kurser och verksamheter gjorde vi en gruppindelning där vi bl a diskuterade:

- Varför är det få/ingen sökande till teckenspråk?
- Hur kan kurserna bli mer attraktiva?
- Vilken nytta har vi av att läsa och ha kunskaper om teckenspråk?
- Hur upplevde deltagare teckenspråk som ämne i grund- och gymnasieskolan?

Redovisningar genomfördes där många bra synpunkter och funderingar lyftes fram. Ungdomarna idag har många valmöjligheter till olika och varierande utbildningar efter gymnasiet vilket medför att konkurrensen om studenter hårdnat. Många av ungdomarna framförde att de inte visste vilka kurser som fanns och nyttan av att läsa teckenspråk och svenska som andra språk för döva. Det var först under seminariet som många insåg att man kan bli mer än teckenspråkslärare efter utbildningen. Det är viktigt att vi själva använder teckenspråk, får kunskap om teckenspråk och förstår dess grundstruktur för att få en inre trygghet. Universitetet tog emot flera förslag på utvecklingsmöjligheter när det gäller marknadsföring och information om deras kurser och verksamhet genom t ex sociala medier.

Vi från Sveriges Dövas Ungdomsförbund vill hjärtligt tacka alla deltagare för ett givande seminarium och Stockholms universitet & Stockholms Dövas Ungdomsråd för ett gott samarbete!

För mer information om teckenspråksavdelningen på institutionen för lingvistik och deras kursutbud, se www.ling.su.se/tsp

JENNY EK

Efterlyses:

Idéer om Sveriges framtida tolktjänst

REGERINGEN HAR NU tillsatt en utredning om vår tolktjänst i Sverige med start i början av januari och utredningen beräknas vara klar i november i år. Det är på tiden att någon börjar se över vår tolktjänst! Varför började de först nu? Kan vi säga att Sverige är på väg mot en omorganisering med bl a regional utveckling och nya myndigheter? Då är frågan om var ska tolkcentralen ligga? Vem ska ansvara för sådana frågor? Hur ser det ut om 10 år? Hur fungerar tillgängligheten idag och hur ska den fungera framöver? Vill vi ha fler som kan avläsa oss med andra språk, med tanke på att många av oss kan fler språk? Vill vi ha mer "tolk i fickan"?

MER OM UTREDNINGEN kan du läsa på: www.sov.gov.se/tolktjanst/index.htm

Utredningens ledare är Greger Bååth. Jag är med i utredningens referensgrupp och min roll i gruppen är att jag ska framföra våra unga tankar och hur tolkservicen ska fungera om 10 år.

Därför blir jag och Jenny Ek, ombudsman, glada om ni kan maila era synpunkter om tolktjänst och ev fler frågor. Ni kan maila oss på julia.kankkonen@sdrf.se och jenny.ek@sdrf.se

JULIA KANKKONEN

**Sveriges Dövas
Ungdomsförbund (SDU)**

Adress:
Förmansvägen 2, 6 tr
117 43 Stockholm

Fax:
08-442 14 97

Texttel. adm:
08-442 14 95

Hemsida:
www.s-d-u.se

E-post:
sdu@sdrf.se

**Förbundsordförande:
Henrik Sundqvist**

E-post:
henrik.sundqvist@sdrf.se

SMS/3G:
0735-307207

Dags börja tänka på årets sommarläger!

Upplev ditt sommaräventyr 2011!

SDU:S SOMMARLÄGER HAR funnits från år 1974 och det finns olika lägertyp och åldersgrupper:

Under sommaren 2011 kommer SDU ordna fyra läger:

Världsongdomsläger - WFDYS Ungdomsläger för 18-30 år den 6-14 juli i Durban, Sydafrika

Ridläger för teckenspråkiga hästintresserade 9-17 år den 3-9 juli i Leksand

Nordiskt barnläger för 7-12 år den 30 juli-5 augusti i Haslev, Danmark

Europeiskt juniorläger - EUDY juniorläger för 13-17 år i Frankrike (Datum: Vi väntar på information från Frankrike)

Alla teckenspråkiga barn och ungdomar i åldern 9-30 samt döva, hörselskadade, använder hörseltekniska hjälpmedel (hörapparat, cochlea implantat eller annat), hörande som har döva föräldrar/syskon (d.v.s. KODA- barn) är varmt välkomna till SDU:s sommarläger!

Vårt språk på lägren är teckenspråket, främst för att alla ska kunna vara delaktiga på lika villkor.

Mer information om läger, deltagaravgift mm finns på vår hemsida: www.s-d-u.se

NYTT. SDU kommer att planera ett Kulturläger under hösten i Stockholm den 31 okt-3 november 2011. Information kommer senare under våren.

Från ridlägret i Leksand år 2010.

Vi söker lägerledare i sommar

SDU SÖKER LÄGERPERSONAL som vill jobba som föreståndare, ledare eller praktikant på våra läger:

Ridläger för 9-17 år, den 3-9 juli i Leksand

Nordiskt barnläger för 7-12 år, den 30 juli-5 augusti i Haslev, Danmark

Europeiskt juniorläger - EUDY juniorläger för 13-17 år i Frankrike. (Vi väntar på information från Frankrike om plats och datum)

SDU:s lägerpersonalutbildning kommer att vara i Stockholm under helgen, den 29 april – 1 maj och är obligatorisk för alla ledare/föreståndare och praktikanter.

Lägerpersonalutbildningen startar på fredag vid lunch för gemensam resa och avslutas på söndag vid lunch.

Mer information om lägerjobb finns på vår hemsida: www.s-d-u.se

SDU:s förbundsstämma 2011

SDU:s anslutna ungdomsklubbar är kallade till SDU:s förbundsstämma den 6-8 maj 2011 i Orbaden Konferens Spa i Orbaden (ca 25 km utanför Bollnäs).

Klubbarna är:

- SDUR – Stockholms Dövas Ungdomsråd,
- UF Viljan – Ungdomsföreningen Viljan,
- ÖDU – Örebro Dövas Ungdomsklubb,
- SKUR – Skånes Dövas Ungdomsråd
- GTU – Göteborgs Teckenspråkiga Ungdomar

SDU:s förbundsstämma och Dövblind Ungdoms (DBU:s) årsmöte kommer att genomföras under samma tak. Det innebär att vi genomför vår förbundsstämma parallellt med DBU:s årsmöte och kan ha gemensamma aktiviteter och temadiskussioner.

SDU:s anslutna ungdomsklubbar har fått anmälnings- och reseblanketter under januari månad 2011.

Om du är intresserad att delta på förbundsstämma, ta kontakt med din ungdomsklubb.

Frågor? Kontakta Kansliet på e-post: sdu@sdrf.se

PROGRAM:

Fredagen den 6 maj

Vi samlas vid 17.30-tiden vid Vallsta tågstation och åker med en gemensam transport till Orbaden Konferens Spa för kvällsmiddag vid 19-tiden och gemensam samvaro på kvällen.

Lördagen den 7 maj

SDU:s förbundsstämma startar 09.00 med stämmoförhandlingar. Vi kommer bl. a. att behandla verksamhetsberättelse, styrelseval, propositioner och eventuella motioner från ungdomsklubbarna. På lördag eftermiddag har vi aktiviteter, därefter middag och samkväm på kvällen.

Söndagen den 8 maj

Söndagen är avsatt för ev. fortsättning av förbundsstämmans stämmoförhandlingar samt temadiskussioner. Därefter blir det lunch och hemfärd vid 12-tiden.

På gång i förbundet

Tolkutredning, utbildningsfrågor och tillgänglighet

Till tolkutredningen, där SPSM's generaldirektör Greger Bååth är särskild utredare, har man kopplat en expertgrupp bestående av tio personer från myndigheter, departement och landsting. Man har också tillsatt en referensgrupp med nio representanter från brukarorganisationer, däribland Ragnar Veer från SDR och Julia Kankkonen från SDU*.

SDR har skapat en egen arbetsgrupp med sakkunniga. I gruppen ingår förutom SDR, Björn Albihn, f d tolkchef, Christer Degsell, f d utredningssekreterare i översynen av teckenspråkets ställning, Tord Rådahl, enhetschef och samordnare vid Stockholms Universitet, Carina Hofman, ordförande STTF*, Kattis Linné, Stockholms Dövas Förening, Stefan Ståhlbom, Örebro Dövas Förening och Julia Kankkonen, Sveriges Dövas Ungdomsförbund.

Tolkutredningens uppdrag ska redovisas senast den 1 november 2011.

Det är viktigt att dövföreningar och länsorganisationer skickar synpunkter och idéer till oss och till regeringens tolkutredning. SDR har skickat ut en enkät som vi behöver ha tillbaka senast den 14 februari, så att vi hinner sammanställa underlag och lämna en rapport till tolkutredningen senast den 21 februari.

TV-tillgänglighet

SDR har gett synpunkter på en utredning från den nya Myndigheten för radio och tv, om TV-tillgänglighet för vår målgrupp. Det handlar om kvalitet på textning, och möjligheten att koppla samman dator och TV för att få teckenspråkstolkning på TV-skärmen.

Vi hade också synpunkter på vissa begrepp som används, där vi hade förslag på andra ord, t ex svensktextning istället för dövtextning, eftersom fokus ska ligga på språket, och inte på funktionsnedsättningen.

Vi vill inte heller att tolk ska uttryckas som ett tekniskt hjälpmedel, utan som en tillgänglighetstjänst, samt att det är teckenspråkstolk som avses, och inte teckentolk. Detta för att markera att det är det svenska teckenspråket som avses, och inga andra varianter av teckenkommunikation.

Flexibel utbildning

Utredningen "Flexibel specialskola" bjöd in representanter till ett seminarium för att diskutera skolplikten i specialskolan. SDR och SDU deltog. Utredningen och skolinspektionen är i stort sett ense om att

specialskolan ska anpassas till skollagen och därmed erbjuda en 9 årig skolgång. Skolinspektionen framhåller dock att elever som inte når målpuppfyllelsen ska ha möjlighet till ett tionde år.

I december genomfördes en uppvaktning av Bertil Östberg på Utbildningsdepartementet för att presentera vårt ställningstagande och se om utredningen kan ta våra förslag i beaktande i och med att utredningen fått förlängd tid.

Almedalen 2011

SDR har bestämt att vara med i Almedalen i sommar. Redan nu börjar planeringen, i samarbete bl a med SDU och UH*. Förslag på frågor att driva är tolk, tvåspråkighet, tillgänglighet och skola.

Projekt Kvalitetssäkring av teckenspråk

Projektet kvalitetssäkring av teckenspråk på webben har beviljats 880 000 kr för ett år. Syftet är att ta fram riktlinjer till upphandlare/beställare för teckenspråksfilm på webben samt exempel på hur en webbsida med teckenspråksfilm bör se ut (användargränssnitt) för att fungera bra för döva.

Vi diskuterar också behovet av en webbplats som samlar länkar till all teckenspråkig information. Domänen teckenwebben.se som vi fortfarande äger, kan bli en portalsida för teckenspråkig information.

Projekt Tillgänglighet genom teckenspråk

Rekryteringen av regionala projektledarna är klar och dessa är; Agneta Jatko, Margo Csizik, Per-Tomas Örlégård och Henrik Sundqvist. Nu genomförs testkörningar, inskolningar och sedan ska de ut och arbeta med dövföreningar och ungdomsklubbar.

Skolkonferens

SDR och SDU bjöd in sex föreläsare till skolkonferens på Dövas Hus i Stockholm en helg i januari. Se artikel på sid 12 i detta nummer av DT. På lördagen fick deltagarna ta del av intressanta framtidsvisioner och mycket kunskap från Janne Carlsson, DHB*, Carin Norman, Hörsel- och dövforum SPSM, Krister Schönström, Stockholms Universitet, Åsa Helmersson, SPSM, Lasse Lorentzon, RGD/RGH* samt Sangeeta Bagga-Gupta, Örebro Universitet.

*SPSM – Specialpedagogiska skolmyndigheten

*SDU – Sveriges Dövas Ungdomsförbund

*STTF – Sveriges Teckenspråkstolkars Förening

*UH – Unga Hörselskadade

*DHB – Riksförbundet för döva, hörselskadade och språkstörda barn

*RGD/RGH – Riksgymnasiet för Döva och Hörselskadade, Örebro

Har du något att tipsa om? Kontakta redaktionen@dovastidning.se.

► På gång i förbundet... forts. från sid 24

Syftet är att SDR och SDU med hjälp av ny kunskap ska komma fram till en gemensam syn på framtidens skola, en syn som baserar sig på visioner, nya idéer, forskning och fakta.

Förbundsmöte 2011

Redan nu börjar förberedelserna för förbundsmötet den 20-22 maj på Dövas Hus i Stockholm. Aktuella frågor som kommer att tas upp är pågående projekt, tolkutredningen, skolfrågor, sanningskommissionen, samt förstås också fyllnadsval till förbundsstyrelsen.

HSO eller Lika Unika?

Inför en diskussion om SDRs och dövöreningarnas medlemskap i Handikappförbunden (HSO), har SDR skickat ut frågor till föreningarna om det finns ett samarbete med HSO på lokal nivå, och hur det i så fall fungerar. Hörselskadades Riksförbund (HRF) och Föreningen Sveriges Dövsblinda (FSDB) har lämnat Handikappförbunden och bildat Lika Unika tillsammans med Neurologiskt Handikappades Riksförbund (NHR), Riksförbundet för Rörelsehindrade Barn och Ungdomar (RBU) och Synskadades Riksförbund (SRF). Frågan om för- och nackdelar med medlemskap i HSO och Lika Unika kommer att diskuteras på förbundsmötet.

Regeringens handikappdelegation

Till regeringens handikappdelegation har Handikappförbundet nominerat sju representanter, varav Ragnar Veer från SDR är en. Därutöver kommer tre platser att gå till Lika Unika och en till ungdomsorganisationerna.

Vad är det CIVILA SAMHÄLLET?

Till intressepolitiska avdelningens möte hade Lars Lindberg, som vanligtvis finns på socialdepartementet men tillfälligt har arbetat på Folkbildningsrådet, bjudits in för att informera oss om vad begreppet det CIVILA SAMHÄLLET innebär.

Det kan bäst beskrivas som det som tidigare benämndes folkrörelse, ideell sektor, social ekonomi eller den tredje sektorn. Socialdepartementet tog 2008 kontakt med organisationer inom det sociala området, för att utifrån en modell från England skapa spelregler för frivilligt arbete. Det blir mer och mer vanligt med överenskommelse mellan kommuner och föreningslivet. Målet för regeringens politik är att förbättra villkoren för det civila samhället som en central del av demokratin. Se även faktablad: En politik för det civila samhället (Regeringskansliet dec 2009)

Månadslotten – SDR hälftenägare

SDR kommer från våren 2011 att vara hälftenägare av lotteriet Månadslotten. Den andra hälften ägs av Synskadades Riksförbund (SRF). Tidigare var vi fyra ägare, men i slutet av 2010 visade det sig att halva ägarstyrkan (Friluftsförbundet och Naturskyddsföreningen) i all hemlighet ansökt och beviljats inträde i Postkodlotteriet redan från hösten 2010. Trots detta och trots att de redan fått mycket god utdelning från sitt nya lotteri, avser de båda att vara kvar i Månadslotten hela innevarande spelomgång fram till mitten av mars.

Men nu tar alltså SDR och SRF och Ideella spel (som har sina lokaler i samma hus som SRF, i Enskede) med stor entusiasm nya friska tag för nästa spelomgång, som startar i mars. Vinstplanen förbättras hela tiden, det är dragningar varje dag, och var tredje månad lottas en tremiljonersvinst ut. Vi hoppas förstås på att få behålla alla trogna lottköpare, och att fler ska välja Månadslotten nu när ingen behöver tveka om vad överskottet går till och vilken stor nytta det gör för människor - att öka kunskapen om och tillgängligheten i samhället för synskadade och teckenspråkiga döva och hörselskadade.

Månadslotten är ett prenumerantlotteri, det bygger på att man deltar regelbundet och helst betalar med autogiro. Lotten kostar än så länge 150 kronor. Läs mer på www.ideellaspel.se eller ring 08-39 90 60. Varmt välkommen som prenumerant.

HELENA FREMELL FÖRBUNDSSEKRETERARE

Vinnare i Julkrysset och Tipselvan

De tre först öppnade rätta lösningarna i Julkrysset var insända av:

- Anita Andersson, Gävle,
- Sivert Gardell, Veberöd
- Irene Nordin, Vejbystrand

Rätt rad i Tipselvan: **1 2 1 X 2 2 1 2 X 1**

De tre först öppnade rätta lösningarna var insända av:

- Leif Sträng, Göteborg
- Eva Karlsson, Uppsala
- Eric Odeén, Ljungby

Grattis! Presentkort till "Gåvan" kommer med posten

Tolkkvalité hett ämne vid tolkforum i Lund

Lördagen den 15 januari anordnade Skånes Dövas Länsförbund ett tolkforum i Lund för 50-tal personer från dövföreningar i Skåne, Ragnar Veer från SDR och från tolkcentralen i Region Skåne.

Ett 50-tal personer dök upp för att lyssna på diskussionerna kring tolktjänsten.

Ragnar Veer berättade om tolkutredningen.

"Kan man ha hustolk, på samma sätt som med husläkare?"

Tolkchef Peter Farkas svarade på frågor.

Lördagen började med diskussioner om tolktjänsten på förmiddagen innan forumet släppte in tolkchefen Peter Farkas och teamledaren Anna Pärlemar – med tolkar efter lunch.

Ragnar Veer började förmiddagspasset med att berätta om den tolkutredning som påbörjats och som beräknas bli klar i november 2011. SDR har genom tolkkampanjen tillsammans med dövföreningar och genom påtryckningar arbetat för att en ordentlig utredning ska komma till stånd. Det är mycket som är oklart vad gäller tolktjänsten!

Per Thomas Örlegård ledde sedan diskussionen som handlade om ett par huvudområden. Det var akuttolkning, tolkbokningssystemet, om tolkkvalité, information och rätten att välja tolk.

Det var lite oklart om vad akuttolkning innebär då SOS Alarm är inkopplad i Region Skåne. Frågan skulle ställas till tolkchefen.

Idag kan man boka tolk genom att ringa på texttelefon, bildtelefon och genom att fylla i en tolkbokningsblankett på tolkcentralens hemsida. Tills vidare kan även bokning ske via sms om fullständiga uppgifter lämnas in. Tolkbokning kan inte ske genom e-post. Diskussionen handlade om otillfredsställande bildtelefonkontakt. Flera gånger har det hänt att man inte fått kontakt.

När det gäller bokning på en blankett som finns på tolkcentralens hemsida får man besked om att de mottagit bokningen men inte att det är klart med tolkar. Det kom fram ett förslag om att de som beställt tolk på hemsidan ska få beställningen i sin helhet som svar och att man får tolk eller ej. Denna beställning ska även kunna skickas till andra som är berörda av just denna tolksituation genom att tolkbeställaren anger e-postadresser. Dessutom ska det vara möjligt att kunna lägga in en bilaga i tolkbeställningen på hemsidan.

När det gäller återkommande händelser så vill många döva gärna ha samma tolkar. Det är en trygg-

hetsfråga och man slipper förklara varje gång det kommer olika tolkar. En fråga om hustolk ställdes på samma sätt som med husläkare.

Tolkkvalitén var ett hett ämne. Flera deltagare berättade om pinsamma situationer. Någon hade ett utvecklingssamtal med en lärare och där barnet var med. Barnet vägrade att fortsätta att vara med på utvecklingssamtal beroende på tolkens agerande. Tolken hade inte översatt mamman rätt utan kommit med egna tyckanden. Dessutom kände inte barnet igen mamman genom tolken.

En annan berättade om situationer på arbetsplatsen där man upptäcker att tolken inte kunnat översätta det professionella anförandet den döve gjorde. Taltolkningen kom att hamna på en "låg nivå" och omgivningen tittade nedvärderande på den döve.

Några berättade om stora skillnader i tolkarnas teckenspråksframförande. En del tolkar missar metakommunikationen (känslor m m) och använder inte heller den viktiga grammatiken i ansiktet. Felaktiga teckenval störde mycket.

I det stora hela så upplever många döva i Skåne att kvalitén på tolkar inte är bra – även om det finns undantag. Många gånger har döva fått anpassa sig till tolkarnas brister.

En fråga ställdes – vad gör vi om vi inte är nöjda med en tolkning. Har vi möjlighet att välja tolk? Tolksbrukarrådet tar upp generella frågor om tolktjänsten och tar inte upp individuella fall. Tolkcentralen säger att man inte fått klagomål på kvalitén. Frågan skulle ställas till tolkchefen.

Det fördes en diskussion om tolkutbildningarna i landet – om det ställs krav på tolkkvalité. Synpunkter som framkom var att utbildningen ska ske på högskolenivå och att förutsättningar för "teckenspråksbad" ("vara i en teckenspråksmiljö") måste vara stora.

►...forts. på nästa sida

Har du något att tipsa om? Kontakta redaktionen@dovastidning.se.

► Tolkkvalité...

... forts. från föreg sida

Flera tolkbrukare påtalar att de störs av att tolkarna tar med sig praktikanter. I vissa situationer känns det att det är för många personer inblandade och i andra att man inte förberedd. Viktigt att tolkcentralen alltid frågar om praktikant får följa med så att tolkbrukaren får en chans att säga ja eller nej samt bli mentalt förberedd. Man är mer benägen att säga ja om man får rätt information.

Efter lunchen presenterade den nye tolkchefen **Peter Farkas** sig och teamledaren Anna Pärleamar. Peter började som tolkchef i september 2010. Han är utbildad socionom och har erfarenhet inom organisationsfrågor och sociala frågor. Han lovade att gå på teckenspråkskurs i sommar – för att åtminstone kunna kommunicera något med sina klienter. Hans mål är att förbättra organisationen genom ökad tillgänglighet. Det kommer att ta lite tid. Bland löftena fanns teckenspråkig hemsida, nytt och effektivare brukarråd och bättre uppföljning. Ett nytt och säkrare bokningssystem liknande det som finns i "mina vårdkontakter" ska tas fram.

Han ser fram emot resultatet av den tolkutredning som pågår och håller med om att mycket idag är oklart. Dels vad som ingår i vardagstolkning och dels om vem som finansierar vad.

När det gäller akuttolkning så finns ett nummer man kan ringa till på vanlig telefon och texttelefon. Region Skåne har ett avtal med SOS-Alarm om detta.

Anna Pärleamar informerade om att det finns en beredskapstolk för akuttolkning och att tolkcentralen ansvarar för att informera sjukvårdspersonal. Ett informationsmaterial kommer att släppas snart. Anna bemötte även frågan om praktikanter som följer med tolkar. Hon lovade att se till att tolkcentralen skickar en sms-fråga till tolkbrukaren före. Anna passade även på att besvara frågan om möjligheten att välja tolk. Det får göras och önskemålet ska uppfyllas så långt det är möjligt.

Angående tolkkvalité svarade tolkchefen att viss fortbildning sker men att tolkcentralerna inte har resurser för längre utbildningar. De pengarna har TÖI (Tolk och översättarinstitutet). På frågan om var vi ska klaga så svarade han att det kan ske hos Region Skånes tolkcentral. Han anser att det är viktigt att tolkcentralen får information för att kunna åtgärda problem som uppstår. Ta kontakt direkt med tolkchefen. Det gäller även de tolkningar som upphandlats av tolkcentralen.

Deltagarna i tolkforumet anser att tolkkvaliteten och tolkservicen blivit sämre med åren och efterlyser en kvalitetssäkring vid anställning och i tolkutbildningen samt att bokningssystemet blir mer tillgängligt och användarvänligt.

Skånes Dövas Länsförbunds ordförande **Hauke Hagedorn** tackade samtliga för en aktiv och informationsrik dag.

TEXT: TORD LIND. FOTO: HAUKE HAGEDORN

Per-Thomas Örlégård.

ANNONSER

Stockholms Dövas Förening söker Intressepolitisk sekreterare

Din uppgift blir att bevaka och påverka och följa upp intressepolitiska frågor som är dövrelaterade. Du kommer att ha många myndighetskontakter, kontakter med medlemmar och andra organisationer. Ditt arbete innebär i viss mån även kvälls- och helgarbete.

ARBETSUPPGIFTER

Aktivt bevaka aktuella dövrelaterade tillgänglighetsfrågor, representera SDF utåt, följa upp styrelsebeslut på det intressepolitiska området, arbeta med intressepolitik enligt fastställd verksamhetsplan, ansvara för arbetsgrupper, allmänna göromål inom dövföreningen.

KVALIFIKATIONER

Goda kunskaper om dövrörelsen och erfarenhet av myndighetskontakter. Du har förmåga att uttrycka dig på teckenspråk och på skriven svenska. Goda kunskaper om dövrörelsen är önskvärd. Du bör kunna arbeta både självständigt och tillsammans med andra.

ARBETSTID/LÖN

Heltid, tillsvidareanställning med sex månaders provanställning. Tillträde enligt överenskommelse. Lön enligt överenskommelse. Arbetsplatsen följer kollektivavtal KFO/Unionen.

KONTAKTPERSON

Kattis Linné

SMS: 0735-084005

Bildtelefon: sdf@sip.omnitor.se

Texttelefon: 08-249193

E-post: kattis@stockholmsdf.se

ANSÖKAN

Din ansökan med meritförteckning och referenser önskar vi senast 1 april 2011.

Postadress:

Stockholms Dövas Förening
Kattis Linné
Palmfeltsvägen 13B
121 62 Johanneshov

E-post: kattis@stockholmsdf.se

Hej!

■ En spännande sak händer hos många föreningar vid den här årstiden. Det brukar kallas för årsmöte. Bara namnet årsmöte gör att det skrämmer många från att komma. Men det kan vara tvärtom hos flera dövföreningar i Sverige. De ser det mer som vårmöte, då det kommer nya i styrelsen och nya friska vårvindar. Släpp våra fångna döva fria, nu är det vår!

Att läsa och granska verksamhetsberättelsen och inte minst den ekonomiska berättelsen för det gångna året, kan vara både spännande och tråkigt. Vad har styrelsen gjort under det gångna året? Va! Har de åkt till Mallorca på semestern? Det hade vi ingen ananring om!

Nu måste vi medlemmar resa på oss och visa vårt röda kort! Ingen ansvarsfrihet för styrelsen! Vad bra!

Nu jobbar valberedningen för fullt! Nej, jag vill inte vara med i styrelsen! Ok, om jag får två resor till Mallorca, då ställer jag gärna upp som "soppleant". Ingår det också gratis soppa som "soppleant"?

Nu har vi fått en ny styrelse, men de får nöja sig med att åka till Malmö på semestern. Det har vi medlemmar tydligt sagt ifrån. Men det kostar en höjd medlemsavgift nästa år med 5 kr. Det betyder minst 2 kaffekoppar mindre vid våra träffar. Vi medlemmar vill inte försörja styrelsen alltför mycket med våra pengar. De i styrelsen måste jobba för sitt levebröd. För vi medlemmar är inte nöjda med bara "vatten och bröd" på våra möten och träffar. Det måste vara minst en bussresa till Ullared i Halland. Då kan vi köpa en billig termos till vårt kaffe till våra möten. Bussresan till Kiruna förra året var misslyckat, för där fanns det bara renar och inga döva i fjällen. Ändå påstod styrelsen att **där** var det "Dövas Dal"!

Ja, nu är äntligen vårt vårmöte över med en ny styrelse. Man kan snart känna ute att det blir snart vår igen efter en lång och kall vinter. Nu ska jag springa över till nästa vårmöte, och kanske få gratis kaffe med dopp. För det är viktigt att hålla våra styrelser i full sysselsättning till minst 150 %, vare sig man är döv eller ej...

NORRY I VÄSTGÖTABYGDEN

Hemtjänst för teckenspråkiga läggs ner?

■ Den kommunala tjänsten Hemtjänst för teckenspråkiga i Göteborg hotas av nedläggning.

Hemtjänstens verksamheter har funnits i tre decennier och startade i Annedals som ett boende för döva. Detta boende lades ner efter mycket problem och stora kommunikationssvårigheter med dem som inte kunde teckenspråk.

Hemtjänsten startade sedan upp i Göteborgs Stad Majorna och har hittills fungerat bra, med god service, trygghet och social stimulans. Nu när 21 stadsdelar ska bli 10 försämrats plötsligt allt igen. Många chefer omplaceras inom staden och kunskapen om gruppen teckenspråkiga försvinner från många verksamheter. Biståndsbedömare

har aldrig träffat döva och dövblinda och har ingen förståelse för behovet av teckenspråkiga tjänster.

Det drabbar brukare hårt, både de som bor i Göteborg och kranskommuner är beroende av denna köp- och säljverksamhet.

Hotet av nedläggning av teckenspråkig hemtjänst drabbar vårdtagare hårt som har olika problem tex stroke, diabetes, demens, rörelsehinder. Det ger mycket stor oro och otrygghet för framtiden och stora svårigheter i kommunikationen. Döva har rätt att få omsorg på sitt modersmål teckenspråk.

Denna språkminoritet har stort behov av kommunikation på sitt språk.

BJÖRN

En unik nyårsstjärna släcks

■ Svenska kyrkans enda tidning för döva, Kyrktecknet, ska läggas ner. Detta har beslutats av 3 stift inom Svenska kyrkan.

Beslutet att ta bort den enda speciella kyrkotidning för teckenspråkiga döva i landet är chockerande och bedrövligt. Kyrkostiftet har ingen förståelse för dövas ekumeniska verksamhet. Tidningen har funnit i över 50 år och sprider information av alla slag inom den teckenspråkiga verksamheten. Detta är viktigt för teckenspråkigas sociala gemenskap och stöd av varandra i glädje och sorg, vi känner varandra från vaggan till graven.

Kyrkotecknet hjälper dessutom till ut- anför Sveriges gränser genom att tex se till

att döva barn i Afrika få gå i skolan. Det finns även planer på en särskild hjälpinsats för döva barn i Papy Nya Guineas berg och djungel. Barn som upptäcks vara döva sätts fortfarande ibland ut i djungeln för att minska familjens belastning.

En döv åkte dit och bildade en plats för döva barn att lära sig teckenspråk och barnen utvecklas fort. Det behövs ekonomiskt stöd och Kyrkotecknet kan hjälpa till och sprida information om insamling.

BJÖRN

Publicerat i G-P 21/1 2011

Hej ni som konfirmerades år 1961 i Härnösand!

■ Vill ni träffas i Härnösand den 10 - 11 juni och fira 50 års konfirmation? Hur programmet ser ut är inte klart ännu. Det är tänkt att vi startar med kyrkan den 10 juni på eftermiddagen kl 17.00 och fortsätter med grillning på kvällen. Nästa dag, den 11 juni, besöker vi Kristinaskolan och därefter blir det en båttur med middag. Logi finns på Härnösands folkhögskola. Ni kan anmäla er till mig om ni vill boka logi.

Logi i enkelrum kostar 2x340 kr/person

och i tvåbäddsrums 2x285 kr/person.

Ni som är intresserade, är välkomna att anmäla er till Yvonne Modig, mobiltel. 0735-050418, e-mailadress: yvonne.modig@sdrf.se och bildtelefon [yvonne.modig@sip.omnitor.se](tel:0735-050418) på jobbet, [y.modig@sip.omnitor.se](tel:0735-050418) hemma. Jag vill ha svar senast 31 mars. Skriv ditt namn, e-mailadress, bildtelefon eller hemadress, så skickar vi program till er. Varmt välkomna!

YVONNE MODIG

Svar till Alexia Lefebvre:

”Viktigast skapa möjlighet för döva elever att få bra grundskolebetyg”

SDR har haft kontakt med Stockholm Dövas Förening (SDF) och diskuterat Manillaskolans flytt till Konradsberg, och deltagit i Manillaskolans vänners debattafton. Av debattaftonen fick SDR intrycket att en majoritet av deltagarna var positiva till Manillaskolans flytt till Konradsberg.

Under hösten 2010 har SDR träffat både SPSM:s generaldirektör Greger Bååth och regionchef Öst Åsa Karle. Vi kan konstatera att SPSM fullföljer specialskoleförordningen uppdrag vad gäller undervisning på teckenspråk och tvåspråkig undervisning.

Vid träffen med Åsa Karle beklagade hon den olyckliga formuleringen i informationsbladet om Manillaskolans flytt, som många har reagerat på, där fokus sätts på auditiv miljö. Hon försäkrade oss att avsikten absolut inte är försämrade teckenspråkets ställning i undervisningen, utan tvärtom. Teckenspråk och tvåspråkig undervisning ska förstärkas i en modern skolmiljö i Konradsberg. Manillaskolan har också tillsatt flera arbetsgrupper, där bl.a. elever ska lämna idéer och förslag till design och form.

I den nya skollagen som gäller från den 1 juli 2010 ställs högre krav på elevers skolmiljö, som Manillaskolan inte uppfyller enligt Åsa Karle.

Regeringens och riksdagens skolpolitik har bidragit till en utveckling av skolan i Sverige. Fler och fler friskolor bildas, och föräldrar har fått större möjligheter att välja skola för sina barn. Inom dövmrådet har vi sett en stor förändring i och med att CI kom till Sverige i början av 90-talet.

Det har medfört att elevernas behov har förändrats, och att specialskolorna ska arbeta mot en anpassning till tvåspråkig undervisning. Antalet döva elever med CI som börjar i första klass i specialskolan minskar, men tendensen är att eleverna när de

blir äldre ändå kommer till specialskolan, efter att ha gått integrerade i hemkommunen i några år. SDR anser att det är bekymmersamt att föräldrar väljer bort teckenspråk för sina döva barn med CI.

SDR bevakar aktivt skolutvecklingen och väntar på Skolinspektions utvärdering av specialskolornas undervisning och Språkrådets kartläggning av teckenspråkets ställning i förskolor samt Universitets forskning om döva barns skolsituation och språkutveckling. Flertalet av dessa viktiga rapporter ska publiceras under våren.

Alexia och jag har haft flera diskussioner om skolfrågor och omvärldsförändringar. Jag uppfattar att Alexia under resans gång genom kontakter med företrädare för SPSM, rektor och föräldrar också har konstaterat att förändringar är här och kommer att fortsätta. Det viktigaste, anser SDR, är att döva elever ska få bästa möjliga utbildning som grund för att uppnå målet att få bra grundskolebetyg.

SDR:s styrelse har fått kongressens uppdrag att genom handlingsprogrammet bevaka utvecklingen hos SPSM och titta på nya alternativa skolformer. SDR har ett samarbete med DHB*, HRF*, FSDB* och inte minst ungdomsorganisationerna, för en ny målsättning med en nationell skolorganisation för döva och hörselskadade med språkperspektiv.

SDR och SDU* har just genomfört en skolkonferens, med syfte att kunna arbeta fram en ny vision om framtidens skola för döva och hörselskadade. Den gemensamma visionen kommer att presenteras på SDRs förbunds möte i maj.

RAGNAR VEER

FÖRBUNDSORDFÖRANDE

I den nya skollagen som gäller från 1 juli 2010 ställs högre krav på elevers skolmiljö, som Manillaskolan inte uppfyller.

*SPSM – Specialpedagogiska skolmyndigheten

*DHB – Riksförbundet för döva, hörselskadade och språkstörda barn

*HRF – Hörselskadades Riksförbund

*FSDB – Föreningen Sveriges Dövblinda

*SDU – Sveriges Dövas Ungdomsförbund

Stort tack för uppvaktningen!

■ Mitt varmaste tack till Gävleborgs Dövas Länsförening för uppvaktningen i samband med min 50 års dag den 10 juli 2010. Uppvaktningen var lika oväntad som uppskattad och blomsterbuketten var underbart vacker

ANETTE SPJUTSVIK I DELSBO

DÖVAS DAG i Malmö den 16-18 september

Tema: Fördel döv

Plats: Luftkastellet i Slagthuset

Föreläsare: Markku Jokinen, Ben Bahan, Joseph Murray
Utställning, familjeaktiviteter, teater, mingel, utflykt
Boka i din almanacka redan nu!

Mer information inom kort, se nästa nummer av Dövas tidning och www.svenske.se.

Intresserade utställare – ta kontakt med kansli@svenske.se

NICLAS MARTINSSON

W
N

” Det som berörde mig var när jag noterade hennes skor. De var sportdojor. Gjorde de hennes tillvaro en aning anständigare?

Ibland ter sig livet märkligt

Här är fem punkter som jag burit med mig sedan jag kom hem från Sydostasien i januari. De är märkliga, eller bara underbara.

– **Var det du** som slog huvudet i en lågt sittande gatuskylt när du gick och tecknade med någon? frågade en döv gatuförsäljare mig i Hua Hin, cirka 20 mil söder om Bangkok.

– Ja, svarade jag med en häpen min.

– Jag såg dig när jag körde motorcykeln, sade han och log.

Just där, och då, krympte världen. Nu var den lika stor som jordgloben i mitt gamla pojkrum. Hua Hin är inte precis någon stillsam fiskeby med ett fåtal invånare utan en livfull kuststad med en aldrig sinande ström av människor. Mannen och jag fann snabbt en gemensam nämnare; att vi, som är döva bägge två, lever livsfarligt om vi inte är tillräckligt uppmärksamma.

I mina ögon finns många fler asiatiska dubbelgångare än europeiska sådana. Så har jag alltid tyckt. Men när jag var i Singapore fick jag plötsligt för mig att många invånare där till utseendet faktiskt är väldigt lika många av svenskarna jag känner bortsett från att de har svart hår och sneda ögon.

En teori jag har är att Singapore är en välbärgad och i huvudsak västerländsk nation. Därför påminner vi mycket om varandra när det gäller hur vi klär oss, vilka saker vi omger oss med (till exempel smarta telefoner), och vad vi bär för frisyrer med mera. Skillnader finns dock, förstås. Singaporebor är i allmänhet artigare och slankare (!) än vi svenskar.

En kompis och jag befann oss på en stor huvudgata i Bangkok. Vi var osäkra på vilket håll vi

skulle gå åt. Målet var en sidogata (soi på thailändska) som hade nummer 12. Precis där vi stod såg jag tre döva sitta och teckna med varandra. Så jag gick fram till dem och frågade var den tolfte soi:n var. De förklarade. Jag tackade. Det var en härlig känsla att överraska dem, föra en kort konversation, och sedan bara gå därifrån. Jag tänkte för en sekund att jag bodde i en dövstad.

Vi har ju alla haft mer eller mindre konstiga drömmar. Under semestern hade jag en underlig dröm. I den kunde jag se rubrikerna på sajten Aftonbladet.se:s förstasida. De hörde ihop med det drömmen handlade om. Jag behövde inte formulera dem. De bara fanns där. Hur möjligt var det? Någon måste ha planterat förstasidan i huvudet på mig utan att jag visste om det.

Vi svenskar har ju haft en burkadebatt. Bland den fränaste kritik som framförts är att problemet inte är så stort att ett förbud mot burka är berättigat och att andra vägar till kvinnors frigörelse finns.

När jag var i Malaysia lade jag märke till burkaklädda kvinnor. De var inte direkt jättemånga men fanns här och där. Islam är Malaysias statsreligion.

Jag såg en burkaklädd kvinna i taxfreebutiken på flygplatsen i Kuala Lumpur. Det som gjorde mig berörd var när jag noterade hennes skor. De var sportdojor. Gjorde de hennes tillvaro en aning anständigare?

NICLAS MARTINSSON

DYRA SMS.

I mitten av 1990-talet gavs svenskar-na möjligheten att skicka SMS. Det var dock först i slutet av decenniet som utvecklingen tog fart bland döva. Äntligen kunde vi slippa be någon hörande ringa åt oss. Ett SMS kostade på den tiden över två kronor. De färgglada Nokia 5110-telefonerna, som lanserades 1998, var populära hos döva. Ingen T9-ordlista fanns. Så vi fick trycka på GHI-knappen två gånger, DEF två gånger och JKL en gång för att få till ett "Hej". SMS:andet

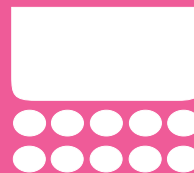
ökade stort 2007 jämfört med året före. Då skickades drygt 6 miljoner meddelanden, 3 miljoner fler än 2006. 2009 sändes hela 16,5 miljoner sms. "Fria" SMS till fasta priser – till exem-

pel 3.000 SMS för 99 kronor i månaden – är förklaringen till ökningen. Post- och telestyrelsen har noterat en intressant sak: första halvåret 2010 messade vi mindre än under andra halvåret 2009: över en miljon färre SMS. PTS undrar: sms:ar vi mer under andra halvåret just för att vi har semester, jul och nyår då? Eller fortsätter minskningen sedan smarta mobiler kommit på bred front som gör att vi kan kommunicera på andra sätt än via SMS?

**VI BETALAR
INTE!
VI BETALAR
INTE!**

RIKSTEATERN

**Klassisk fars
i nytappning på
teckenspråk och
talad svenska,
samtidigt!**

**av Nobelprisvinnaren
Dario Fo**

**PÅ SCEN:
ROBERT FRANSSON, TOMMY FRANSSON,
JULI AF KLINTBERG, GUNILLA VESTIN WALLIN,
SOFIA WÄRNGÅRD LANG • REGI: ULF MONTAN**

Pengarnas värde blir lägre och lägre, man vrider och vänder på varenda slant. Snart räcker de inte ens till en säck ris. Samtidigt vet girigheten inga gränser och bankerna betalar miljarder i bonusar. Till slut får folk nog och bestämmer sig för att betala det som de anser sig ha råd att betala för ris, eller i vissa fall inte betala alls. Och för att lyckas med det, så vecklar de in sig i komplicerade lögnar och intriger, historien blir mer och mer dräplig och till slut slår de knut

på sig själva. Allt går i ett svindlande tempo och kryddas med en rejäl nypa svart humor!

För första gången på två språk samtidigt! Döv eller hörande? Alla kan hänga med. Några av skådespelarna kastar sig mellan olika roller, svenskt teckenspråk och talad svenska. Detta gör farsens förväxlingskomik ännu roligare – för vem är egentligen vem? — helt i Dario Fos anda!

TURNÉ 2011

MARS:

12 Falun Folkets Hus
13 Västerås Teater
15 Skövde Stadsteater
16 Vara Konserthus
18 Vänersborgs Teater

19 Åmål Karlbergsteatern
21 Örebro Hjalmar Bergmanteatern
23 Kristianstads Teater
29 Hallstahammar Saga Bio

Med reservation för ev. ändringar.

APRIL:

1 Malmö Inkunst
2 Varbergs Teater
6 Härnösands Teater
9 Piteå Nolia City Konferens
10 Haparanda Folkets Hus
12 Gällivare Blå Forellen

16 Stockholm se webben
18 Värnamo Cupolen
19 Olofström Folkets Hus
20 Lunds Stadsteater
27 Filipstad Folkets Hus
28 Tidaholm Sagateatern
30 Göteborg Pustervik

Fixa biljetter och läs mer: tystteater.riksteatern.se / riksteatern.se/vibetalarinte

Vi ber om ursäkt för ett feltryck i vår annons i förra numret.

Handikapp & Habilitering har bytt namn.

Från 1 januari 2011 heter vi Habilitering & Hälsa.

Tolkcentralen
STOCKHOLMS LÄNS LANDSTING

AB Stockholmstolkarna (STAB) förmedlar teckenspråks och dövblindtolkar, TSS-tolkar och skrivtolkar som med kvalitet, kunskap och service utför alla typer av tolkuppdrag.

Hos oss arbetar även tolkar med kunskaper i ett flertal andra språk.

Vi är flexibla och anpassar oss efter era önskemål.

Den eminenta samordningen med mångårig erfarenhet planerar tolkuppdragen så att du blir nöjd.

Ge oss ditt förtroende.

Allting är möjligt.

Vill du veta mer om oss?

Besök www.stockholmstolkarna.se

AB STOCKHOLMSTOLKARNA
för barnskumadiva, dövblinda och hörselskadade